prof. Bilal Dervišić

HIDŽAMA

Najbolji lijek

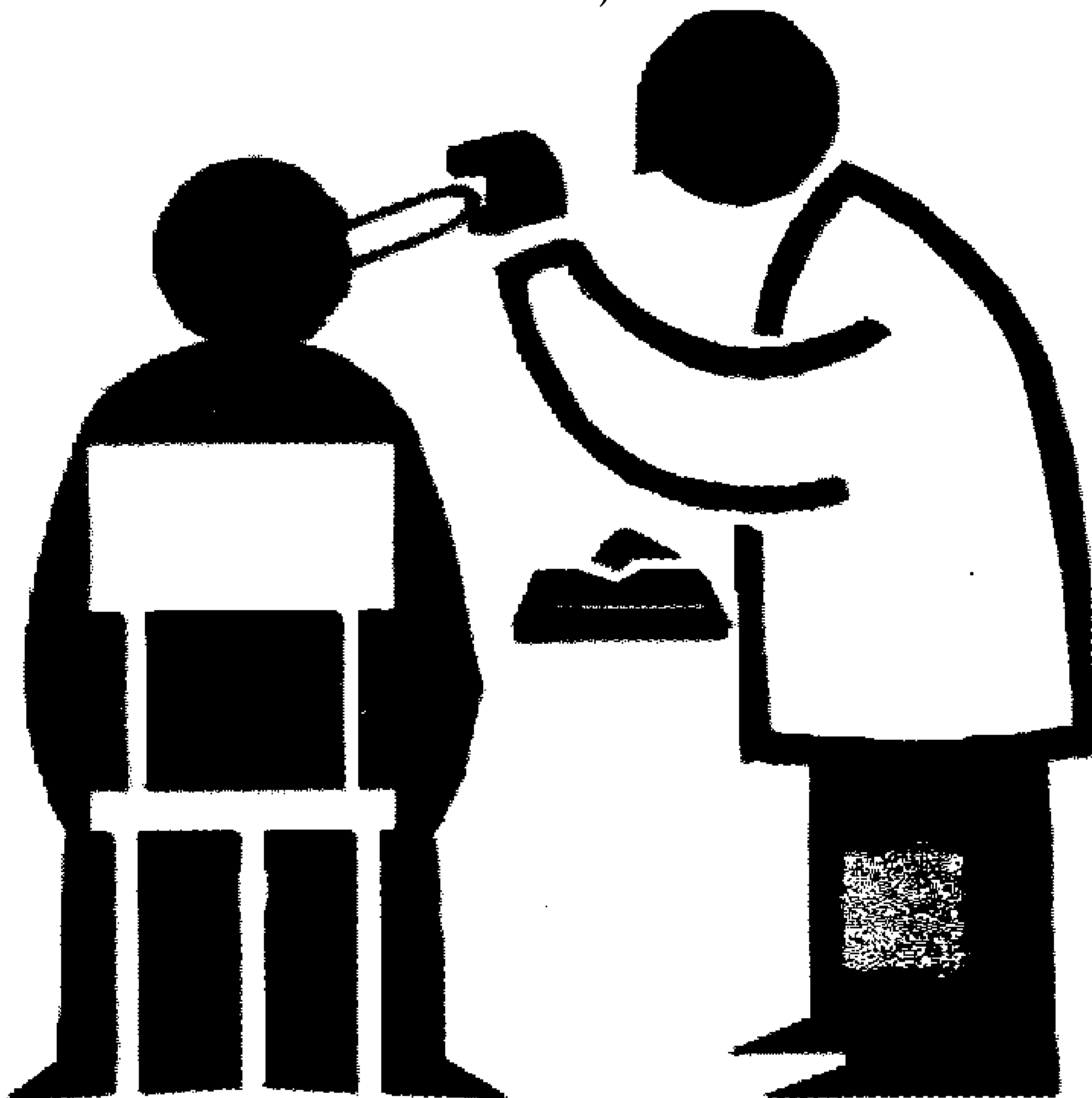
Način liječenja, zanimljivosti i šerijatski propisi hidžame

Bilal Dervišić, prof.

HIDŽAMA

NAJBOLJILIJEK!
(NAČIN LIJEČENJA, ZANIMLJIVOSTII ŠERIJATSKIPROPISI HIDŽAME)

Zenica, 1429. h.g. / 2008.

PREDGOVOR

Medicinski tretman hidžamom je aktueliziran posljednjih godina. Hidžama se sve više koristi kako za prevenciju (preduprijeđenje) nastanka oboljenja tako i za njihovo liječenje.
Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) je 1977. godine ustanovila program tradicionalne medicine. Pozvala je vlade država članica da posebnu pažnju posvete tradicionalnim medicinskim sistemima, da se ne bi izgubilo vijekovno znanje i iskustvo sadržano u njima, uz preporuku da tradicionalnu medicinu prilagode savremenim medicinskim tokovima i zakonodavstvu.*
Sa druge strane postoji nekritičnost u primjeni tradicionalnih medicinskih metoda koje se izvode bez obzira da li postoji indikacija za njihovu primjenu ili ne. Nestručno se primjenjuju čak i u stanjima kada postoje ralativne ili apsolutne medicinske kontraindikacije za primjenu pojedinih tradicionalnih metoda. U navednome, na žalost, niti hidžama nije izuzetak. Primitivni način izvođenja hidžame od strane medicinskih laika, koji su na nehigijenski i primitivan način izvodili hidžamu odbijala je iole razumne ljude da pribjegnu ovoj korisnoj medicinskoj metodi preporučenoj u brojnim hadisima posljednjeg Božijeg poslanika Muhameda, s.a.v.s.
Interesantan je podatak da je od 2007. godine Ministarstvo zdravstva Kraljevine Saudijske Arabije zabranilo izvođenje hidžame u berberskim radionicama kojih je u većim saudijskim gradovima bilo napretek. ** Korak je poduzet radi zaštite zdravlja populacije koja se tokom tretmana izlagala brojnim opasnostima od kojih su najveće, krvlju prenosiva oboljenja, AEDS (SIDA) i hepatitis C, za koje savremena nauka još nije našla lijeka.
Stoga je zahtjev Ministarstva zdravstva Kraljevine Saudijske Arabije jasan i decidan: "Hidžama se može raditi samo kada se podastru medicinski naučni dokazi o njenoj djelotvornosti".**
Prvi naučni skup o hidžami održanje u Damasku, Sirija u junu 2003. godine. Za jednim stolom su se našli najviši predstavnici dvaju nauka: medicinske nauke te islamskih nauka. Skup je organizovalo sirijsko Ministarstvo zdravstva, prisustvovao mu je i sam ministar, te predsjednik sirijske ljekarske komore, uz učešće

nejeminentnijih sirijskih alima i učenjaka iz oblasti islamskih vjerskih nauka.
Po ugledu na navedeni skup, održanje Prvi evropski simpozijum o hidžami. Simpozijum je održan u Sarajevu, BiH, 6. i 7. maja 2006. godine. Učestvovali su šefovi katedri za hadis i tefsir Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu, šef Ureda za dijasporu Rijaseta Islamske zajednice BiH, profesor biofizike Farmaceutskog fakulteta u Beogradu, te ljekari različitih specijalnosti.
Na oba spomenuta skupa je konstatovano daje hidžama preporučena u brojnim sahih hadisima Poslanika, s.a.v.s., i da savremena medicinska nauka pokazuje i dokazuje neka od njenih povoljnih djelovanja.
Hidžama predstavalja malu hiruršku metodu te kao takva mora biti izvedena po savremenim medicinskim hirurškim principima, uz poštovanje principa asepse i antisepse. Zbog toga se o hidžami kao medicinskoj metodi, može govoriti samo u okvirima savremene medicinske nauke i prakse. Na medicinskoj nauci je da, na adekvatan način, dokazuje za koja stanja i oboljenja je hidžama dobra kao metoda izbora ili pak kao dodatna metoda, te za koja stanja postoje drugi, bolji, medicinski tretmani i metode liječenja.
Inicirani spomenutim naučnim skupom u Siriji, dvadesetak eminentih sirijskih medicinskih stručnjaka iz raznih oblasti medicine, od kojih su mnogi profesori Medicinskog i Farmaceutskog fakulteta u Damasku, izvodi brojne medicinske studije o hidžami. Njihova knjiga o hidžami je do sada najbolji prikaz ove metode. To i ne čudi obzirom da su je radili medicinski naobrazovani učenjaci koji su prikazali i objasnili neke od mehanizama djelovanja hidžame, a u prilogu knjige su dali laboratorijske i druge nalaze brojnih pacijenata, urađene prije i nakon tretmana hidžamom. U Iranu postoji grupa ljekara koji se bave ispitivanjem hidžame i koja je krajem 2007. godine u referentnom medicinskom časopisu objavila rezultate studije o djelovanju hidžame na povišene vrijednosti masnoća u krvi.
U Bosni i Hercegovini je također započet medicinski tretman hidžamom, kao i naučna verifikacija njenih rezultata.
Knjiga prof. Bilala Dervišića predstavlja interesantno iskustvo osobe koja je prakticirala raditi hidžamu. Knjiga je, u kontekstu

gore navedenoga, značajno historijsko svjedočanstvo o jednom vremenu i periodu reafirmacije ove tradicionalne metode liječenja. Nadalje je na medicinskim radnicima, učenjacima i stručnjacima da nastave njenu reafirmaciju.

Specijalista neurohirurg, glavni i odgovorni ljekar Rijaseta islamske zajednice BiH pri ljekarskoj ekipi u pratnji hadžija iz Bosne i Hercegovine, demobilisani kapetan Armije BiH
Dr. Merim Omerhodžić

Recenzija mr. Safeta Kuduzovića

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!
Neka je hvala Uzvišenom Allahu na Njegovim brojnim blagodatima. Neka je mir i spas na Njegovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i sve njegove sljedbenike do Sudnjeg dana. Iz Svoje apsolutne mudrosti Uzvišeni Allah stvorio je bolest i lijek. Ne postoji nijedna bolesti a da za nju ne postoji odgovarajući lijek. U autentičnom hadisu stoji: "O Allahovi robovi, liječite se, uistinu Allah nije dao nijednu bolest a da za nju nije dao lijek, osim smrti." (Sabirači Sunena) Postankom prvog čovjeka na Zemlji ljudski je um okupiran liječenjem duševnih i tjelesnih bolesti. Islam - savršeni koncept života na Zemlji svojim neprikosnovenim tekstovima duboko zalazi u ovu oblast i vodi brigu o čovjekovom zdravlju, kako duševnom tako i tjelesnom. Jedna od posebno vrijednih i nezaobilaznih tematika o kojoj su pisali islamski klasici jeste oblast Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, medicine.
Nažalost, ovaj segment Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta zanemaren je u našem, ali i mnogim drugim muslimanskim podnebljima. Djelo koje je pred vama Hidžama - najbolji lijek, autora profesora islamskih nauka Bilala Dervišića, predstavlja relevantan korak u oživljavanju Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta općenito, a Poslaničke medicine posebno. Ova studija tretira poseban i nadasve zanimljiv način liječenja bolesnika odstranjivanjem nečiste krvi iz tijela, u šerijatskoj terminologiji poznat kao hidžama. Autor je u djelu sabrao izrazitu

većinu, ako ne i sve hadise koji se bave ovom temom. Kritički se osvrtao na brojna predanja čija autentičnost nije utemeljena. Podrobno je govorio o propisima hidžame i brojnim detaljima koji se odnose na sam način liječenja. Po svojoj obimnosti, detaljnosti i stručnosti djelo predstavlja najozbiljniji pristup ovoj temi. Pored brojnih odlika, djelo Hidžama – najbolji lijek odlikuje se svojom decidnom argumentacijom i izvornošću, što znatno povećava vrijednost naučne studije. Iskreno se nadam da će ova knjiga zbog svojih nezamjenjivih kvaliteta naići na izuzetno lijep prijem kod čitalaca.
mr. Safet Kuduzović Sarajevo, 14. redežeb 1429. h.g. 17. juli 2008.

UVOD

Nekoliko napomena u pogledu samog djela:
Pišući ovo skromno djelo, moleći Allaha, dželle dželaluhu, da se muslimani a i drugi okoriste njime, kroz opis ovog božanskog lijeka, u svjetlu medicine Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ličnog iskustva, koristio sam naredne metode:

Prvo: Polazio sam sa iznošenjem kur'anskih, a potom hadiskih šerijatsko-pravnih dokaza, spominjući vjerodostojnost svakog hadisa (osim hadisa koji se nalaze kod Buharije i Muslima jer su njihovi hadisi svi vjerodostojni), i upozoravajući na neke neispravne predaje koje su raširene među svijetom s kojima se žele dokazati određeni ibadeti i pravila.

Drugo: Sve navedene dokaze, bilo iz Kur'ana, Sunneta ili govora uleme, uzimao sam sa izvora, iz originalnih zbirki i djela koja sam spomenuo u bibliografiji, i sva spomenuta djela i zbirke se nalaze u mojoj ličnoj biblioteci, osim u iznimnim situacijama gdje sam koristio posebne kompjuterske programe namijenjene za istraživanje kao što je "El-mektebetuš-šamile", gde sam to i naglasio.

Treće: Kod spornih pitanja među islamskim pravnicima, kada sam to osjećao neophodnim, iznio sam dokaze i jedne i druge strane, vršio pomirenje stavova, pridržavajući se pravila i principa koje su

uslovili islamski učenjaci, kao što je primjer gubljenja posta prilikom hidžame.

Četvrto: Spomenuti hadisi su napisani na izvornom arapskom tekstu, potom prijevod na bosanski jezik, čiji je izvor spomenut u fusnoti. Želim napomenuti da sam koristio najkraći način ukazivanja na porijeklo i izvor spomenutih dokaza, a to je spomen djela i broj hadisa, ili spomen djela, toma i stranice, što odgovara izdanjima koja sam koristio.

Peto: Djelu nije cilj naklonjenost jednom mišljenju i samoisticanje, jedino želim da dostavim ono što sam postigao kroz svoje lično višegodišnje iskustvo.

Šesto: Želim, također, naglasiti da je vrijeme nepogrešivih zapečaćeno smrću Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te eventualne greške u ovom djelu, bilo naučne, štamparske ili druge prirode, dokaz su ljudske nesavršenosti, a islam je čist od toga.

Prvi dio
MEDICINA POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem

Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim

U IME ALLAHA, MILOSTIVOG, SAMILOSNOG

Zahvala pripada samo Allahu, Gospodaru svjetova. Njemu zahvaljujemo, od Njega pomoć i uputu tražimo. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, i daje Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, učitelj ovog ummeta i vjerovjesnik upute, neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu i sve njegove ashabe.

Allah, dželle dželaluhu, je stvorio ljude i džinne da Mu budu pokorni i da Mu 'ibadet čine, a način na koji Mu se ispoljava 'ibadet mora biti u skladu sa Allahovim šerijatom, tj. onako kako je to On propisao.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Dužni ste se pridržavati moga sunneta (prakse) i prakse mojih nasljednika -

halifa, koji su na Pravom putu i ukazuju na njega, a čuvajte se novotarija, zaista je svaka novotarija zabluda..."1
Allah, dželle dželaluhu, je objavio Svoju vjeru Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i u potpunosti je usavršio. Uzvišeni Allah, dželle dželaluhu, kaže: "Danas sam vam vašu vjeru usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera."2
Šerijatske znanosti su najčasnije znanosti. A Uzvišeni Allah kaže: "Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju."3
Čvrsto vjerujući u ono što nam je došlo od Allaha, približavajući se Njemu i pokoravajući se riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: "Dostavite od mene pa makar jedan ajet"4, poklanjam ovaj rad svim onima koji tragaju za istinom, uz želju da se drže Allahove, dželle dželaluhu, vjere i da se pokoravaju onome sa čim je došao naš poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

1 Ebu Davud, br. 4607, hadis je vjerodostojan.
2 Prijevod značenja El-Maide, 3.
3 Prijevod značenja Ez-Zumer, 9. 4E1-Buhari, br. 3461
Ono što se nalazi na narednim stranicama upućeno je, prije svega, onima koji imaju potrebu za liječenjem oslonjajući se na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, medicinu, ne sumnjajući da će im to sigurno pomoći, sa Allahovom, dželle dželaluhu, dozvolom, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije govorio po svom hiru, nego po objavi od Allaha, dželle dželaluhu, koji kaže: "On ne govori po hiru svome, to je samo objava koja mu se objavljuje."
Na žalost, medicina Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na našim prostorima je u potpunosti zaboravljena i o njoj se malo toga zna. Treba napomenuti da je proteklih godina nešto i prevedeno na naš jezik, međutim, to sve nije dovoljno da upotpunimo sliku kako i čime je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, liječio, pogotovo ako znamo da su ove knjige, uglavnom, općeg sadržaja, osim možda knjiga koje govore o rukji (liječenje Kur'anom i dovama).

Cilj knjige koja je pred vama je upoznavanje šire čitalačke publike sa ovih prostora sa tom blagodati, koja se donekle zadržala kod Arapa i jednim dijelom Indonezije i okolnih zemalja.
Napisano je na ovu temu (Poslanikova medicina) u proteklim stoljećima islama mnogo knjiga od strane islamskih učenjaka i ljekara. Treba spomenuti da upravo osnova moderne medicine leži u tim knjigama i u onome što je došlo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako u njegovom odnosu prema medicini i liječenju samog sebe, tako i u onome što je pojašnjavao drugima savjetujući ih kako da se liječe. U svemu tome leže mudrosti koje ni najveći umovi u medicini nisu mogli shvatiti i dokučiti ma koliko bili inovativni i sposobni u otkrivanju ljekovitih preparata i metoda liječenja. Ostali su nemoćni da postignu ono što nam je naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio i objasnio.
1 Prijevod značenja En-Nedžm, 3.-4.
Allah, dželle dželaluhu, je preko Svoga Poslanika uputio Svoje robove u osnove medicine i njena pravila, a mi ćemo, ako Allah da, govoriti o uputi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u tu nauku i objasniti i dokazati daje njegova uputa naj savršenija od svih uputa.
U ovom dijelu govorit ćemo o samim bolestima i njihovim podjelama uopćeno, a poslije toga ćemo posebno govoriti o hidžami. Postoje dvije vrste bolesti o kojima se govori u Kur'anu:
1) bolesti srca i
2) tjelesne bolesti
Što se tiče bolesti srca one se dijele na dvije grupe:
A) Srca oboljela od sumnji
Kaže Allah, dželle dželaluhu: "Njihova srca su bolesna"1, i kaže: "Da li su im srca bolesna ili sumnjaju"2 Iz ajeta se razumije da ova bolest srca čini čovjeka licemjerom ili nevjernikom.
B) Srca oboljela od strasti
Uzvišeni Allah kaže: "O žene Vjerovjesnikove, vi niste kao druge žene! Ako se Allaha bojite, na sebe pažnju govorom ne skrećite, pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno, i neusiljeno govorite."3
Ova bolest obično odvodi oboljelog u veliki grijeh kao što je blud, kamata itd.
Molimo Allaha, dželle dželaluhu, da nas sačuva ovih bolesti.

Što se tiče tjelesnih bolesti kaže Uzvišeni Allah: "Nije grijeh slijepcu, niti je grijeh hromu, niti je grijeh bolesniku..."4, Allah, dželle dželaluhu, nam prvo postavlja pravila kojima ćemo se zaštititi od bolesti

1 Prijevod značenja El-Bekare, 10.
2 Prijevod značenja En-Nur, 50.
3 Prijevod značenja El-Ahzab, 32.
4 Prijevod značenja En-Nur, 61.

i njenog povećanja, pa zbog toga ćemo naći mnoge olakšice u propisima vjere kojima se štiti zdravlje ljudi, a nepostojanje ovakvih olakšica bi izazvalo teške zdravstvene poremećaje i pogoršanje zdravstvenog stanja bolesnika. Allah, dželle dželaluhu, je dozvolio musafiru da ne posti jer bi ga to iscrpilo i oslabilo mu tijelo, dozvolio je bolesnima da obriju glave na hadždžu prije vremena, također je dozvolio da ne koriste vodu pri kupanju i abdestu oni kojima bi to štetilo. Vidimo da nas Allah, dželle dželaluhu, opominje i navodi primjere, od onih najmanjih i najprostijih pa do onih najkrupnijih. Hvala Mu kad je poslao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da nam svojim primjerom to objasni i pokaže, i da to ljudima koristi sve do Sudnjega dana.1

Možemo i trebamo govoriti o preventivi, ali kada se razbolimo šta činiti, kako se liječiti, gdje naći lijek i odakle početi!?

1 Opširnije o ovoj temi u knjizi Ibn Kajjima "Zadul-mead", červrti tom.

SVAKA BOLEST IMA LIJEK

Navest ćemo neke hadise u kojima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govori o suzbijanju bolesti i obavještava nas da nema ni jedne bolesti a da za nju nema lijeka.

1 - Bilježi Muslim od Džabira ibn Abdullaha da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svaka bolest ima lijek, pa ako se za liječenje uzme adekvatan lijek, ozdravit će se, ako Allah da."1

2 - Bilježi Ahmed od Ibn Mesuda daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista Allah, dželle dželaluhu, nije stvorio ni jednu bolest a da za nju nije dao i lijek,2 ko ga zna zna, a ko ga ne zna ne zna."3

3 - Bilježi Tirmizi od Zijada ibn Alake da je Usame ibn Šerika rekao: „Bio sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je došlo nekoliko beduina pa su upitali: 'O Allahov Poslaniče, hoćemo li se liječiti?', a on im odgovori: 'Svakako, Allahovi robovi, liječite se, jer Allah, dželle dželaluhu, nije stvorio bolest a da za nju nije dao lijek, osim jedne.' Oni ga upitaše: 'Koja je to bolest?', a on im odgovori: 'To je starost.'"4

1 Muslim, br. 5741
2 El-Buhari, br. 5678
3 Musned, br. 3578, hadis je vjerodostojan.
4 Tirmizi br. 2038, hadis je vjerodostojan.

Poznato je daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, liječio na tri načina:
1) Prirodnim supstancama (voda, med, hurme...),
2) Kur'anom i dovama (rukja),
3) i jednim i drugim zajedno.
Nas sada interesuje liječenje prirodnim supstancama kao što su med, luk, sirce, čajevi, Zemzem, sirupi, tablete, injekcije, hirurške operacije i sve ostalo Što je danas poznato, bilo da se radi o modernoj ili narodnoj medicini.
Složićete se s konstatacijom da se danas vrlo malo koristi narodna ili alternativna medicina, iako nema, sigurno, nijedan čovjek a da ne zna koristi meda kojeg ima kupiti gotovo na svakom mjestu. I pored toga u našim ostavama i frižiderima naći ćete nekakve jeftine gazirane sokove, sladolede i mnogo štošta što itekako šteti organizmu, a nećete naći ni gram meda, čaja ili nekih ljekovitih ulja koja naši dobri narodni ljekari i travari spremaju za bolesnike.
Ljudi svakodnevno konzumiraju sladolede, koka-kole, pa na to još dodaju koji aspirin ili andol, a da su svjesni i da razmisle samo bi sa jednom kesicom čaja ili kilom meda i tome slično riješili svoj problem koji ih tišti mjesecima, godinama ili cijelog života. Pa kada ovako prolaze svaki dan pored travara i čajeva i ne osvrću se, i kada se tako malo zna o ljekovitosti svega spomenutog u narodnoj medicini, kako će onda poznavati i tražiti lijek "hidžamom", "habbetu sevdom", "kejjom", "Zemzemom", kada možda nikada nisu ni čuli za njih.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da je Zemzem-voda za ono za šta se namijeni (nanijeti)1, i zaista, nije poznata bolest danas u svijetu a da nema slučaja koji je samo jednim pijenjem Zemzem-vode od nje izliječen; bilo da se radi o raku, tumoru, čirevima, kamencu u mokraćnim organima, kožnim bolestima i svemu što Allah, dželle dželaluhu, da da ljudi boluju od njega.2

1 Ibn Madže, br. 3062, hadis je vjerodostojan

2 Očekujemo ubrzo, inšaallah, izlazak knjige o Zemzem-vodi.

Kaže Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da je habbetu sevda (crno zrnevlje), a poznato kod nas kao ćurukut, lijek za svaku bolest osim za smrt.1 I zaista se pokazalo da je ovo zrnevlje samo, ili njegovo ulje, ili miješano sa nečim drugim, kao što je med, bijeli luk i si. izliječilo toliko bolesti da se ne može ni zamisliti, bilo da se radi o Šećernoj bolesti, plućnim bolestima, bolestima srca i sl.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da je lijek u trome, pa je spomenuo med, hidžamu i kejj.2

Kejj, to je vrsta liječenja usijanim šipkicama, ili najbliže rečeno "žigosanje" (kauterizacija), što se pokazalo veoma efektivnim. Liječenje kejj om je veoma bolno i u nekim hadisima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje liječenje time, ali to nije opšta zabrana3 nego samo ako se izgubi nada u druge lijekove, onda tek pribjeći toj metodi liječenja. Kao što se kaže u arapskoj izreci: "Zadnji lijek je kejj".

Što se tiče hidžame o njoj ćemo govoriti opširno na narednim stranicama. Kroz ovo što smo do sada rekli želimo upoznati naš narod sa medicinom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koju treba praktikovati i na našim prostorima, jer ništa se ne može porediti sa onim sa čim je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Tako čovjek koji boluje od "šećera" trideset-četrdeset godina, i moderna medicina ne može ništa da mu pomogne, uzme i pojede 200-300 gr. habbetu sevde (ili uradi hidžamu) i poslije jedan mjesec osvane kao da nikada nije ni bolovao tu bolest. Kako!?

Čovjek koji boluje od raka i čeka svoj edžel, ili pak čovjek koji ima u bubrezima ili žuči kamenac, pa popije samo jednu čašu Zemzema i istog trenutka ili istog dana bude izliječen. Kako!?

Drugi čovjek boluje od bolova u glavi, ili kičmi, ili na nekom drugom mjestu pa zbog toga pije nekoliko tableta dnevno, pa čak zbog tih bolova nekada padne u nesvijest, i ti ga bolovi muče mjesecima pa i godinama i onda uradi desetominutnu operaciju sa "hidžamom" i to bude kao rukom odneseno.
1 El-Buhari, br. 5688 2E1-Buhari, br. 5681
3 U jednom od hadisa se zabranuje, u drugom je pokuđeno, u trećem nam je na izboru, a u četvrtom se naređuje.

Kako!?
Čovjeku kojeg je ujela zmija otrovnica i u njegovu smrt ne treba sumjati, dovoljno je samo staviti ruku na ranu i proučiti rukju i ona zacijeli za pet minuta! Kako!?
Kako? Kako?....
Nakon svega što su otkrili i što imaju u modernoj medicini, "umovi" medicine su zastali zapanjeni ovim saznanjima. Sami su se uvjerili da je to istina i priznali su da su nemoćni da ikada postignu ono sa čim je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Mnogi od njih su prihvatili islam jer su se uvjerili da čovjek kao što je naš poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, koji je živio prije 1400 godina nije mogao znati da su jagodice prstiju kod ljudi različite, daje najniža zemlja (nadmorska visina) u Šamu, da je kod muhe pod jednim krilom otrov a pod drugim protuotrov. Nije mogao znati kako nastaje zrnevlje i plodovi, da Zemlju obuhvata i dan i noć, i da je Sunce samo po sebi svjetiljka, a da Mjesec ne svijetli sam od sebe nego da reflektuje svjetlost, osim da ga neko o tome obavijesti. A to je objava od Gospodara Uzvišenog i Plemenitog, hvaljen je On na nebesima i na Zemlji.1
Vjera je pravac i uputa ljudskog, misaonog i znanstvenog života i svakom ljudskom djelu treba da prethodi mišljenje ili uvjerenje koje određuje njegov cilj i način djelovanja, pa zbog toga musliman vjeruje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izvršio najveću društvenu reformu, a bio je nepismen, nije znao ni čitati ni pisati cijelog svog života, o čemu nas i Kur'an obavještava.
Vjerovanje muslimana u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je poslan od njegovog Gospodara nije bez osnova, naprotiv, musliman vjeruje u poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve

sellem, koje se temelji na jasnim i nepobitnim dokazima i mu'džizama, a oni su temelji vjerovanja.
1 Pogledati više o ovome u knjizi šejha Zindanija "Jednoća Stvoritelja"
Nema nikakva dobra u imanu za onoga koji ne zna zašto vjeruje, koji ne zna da je istinito ono što je od Allaha, dželle dželaluhu, objavljeno Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Ovu uputu su prenosili provjereni ljudi, a narodi koji su živjeli sa njima sdvjedoče o njihovom iskrenom vjerovanju i iskrenom govoru. Ti narodi su slijedili njihovu vjeru, a i danas je slijede. Isto tako Plemeniti Kur'an, i Sunnet svjedoče o ispravnosti i iskrenosti ovih prenosilaca Allahove vjere, a to su bili ashabi, tabi'ini i tabi tabi'ini.1
Ja iskreno vjerujem da je Allah, dželle dželaluhu, Jedini koji zaslužuje da se obožava i pored Njega nema drugih bogova i da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, njegov rob i Njegov Poslanik.
1 Rekao je Allah, dželle dželaluhu, o ashabima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama,..." (Prijevod značenja Et-Tewbe, 100.). Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o ashabima i tabi'inima i tabitabi'inima: "Najbolji ljudi su oni koji žive u mom vremenu (vijeku) a zatim oni poslije njih, a zatim oni poslije njih."

Drugi dio HIDŽAMA
(način liječenja, koristi, upozorenja, zanimljivosti i ostale pojedinosti vezane za hidžamu)

1) DEFINICIJA HIDŽAME

Korijen riječi hidžama leži u arapskom glagolu hadžeme , što znači "sisati", pa Arapi kažu: dijete je sisalo ili dojilo majčine grudi. Oblik riječi hidžama u arapskom jeziku je infinitiv (masder), tj. isisavanje krvi ili puštanje krvi. Prvo značenje je ispravnije jer se prilikom operacije i dešava isisavanje a ne puštanje, mada ćemo naći u našim rječnicima da se prevodi sa "puštanje".

Također, izraz hidžama znači zanimanje, kao što kažemo bavi se trgovinom ili poljoprivredom reći ćemo bavi se hidžamom. Onaj koji se bavi ovim poslom naziva se hadždždm ili hadžim , kao što se kaže stolar, hirurg, mesar itd. Pacijent, tj. onaj koji traži da mu se pusti krv naziva se muhtedžim ili mahdžum Alat, tj. čaše sa kojima se vrši hidžama naziva se "mihdžem" a također se isti izraz koristi i za skalpel.

Napomena:
Kroz knjigu ću koristiti sljedeće izraze bez prevođenja:
a) Hidžama (puštanje krvi)
b) Hadždžam (onaj koji pušta krv, liječnik)
c) Muhtedžim (onaj kome se pušta - pacijent, bolesnik)
d) Reći ću za onoga kojem se pušta krv (bolesnik) „kome se radi hidžama" ili „uradio je hidžamu"

2) HISTORIJA HIDŽAME

Enciklopedije i rječnici govore da je hidžama bila poznata kod skoro svih naroda u prošlosti; praktikovali su je stari Grci, Babilonci, Malajci, Rimljani, Egipćani (faraoni), Kinezi, Arapi. Istina, nema nekih određenih tekstova koji govore o njenoj rasprostranjenosti, međutim, dolaskom islama i poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i nakon njegovog podsticanja na nju, uveliko se raširila a potražnja liječenja sa njom se povećala.

Ko je od ovih naroda prvi počeo praktikovati hidžamu pouzdano se ne zna,1 a što se tiče "suhe hižame" (objasnit ćemo kasnije razliku) ona je porijeklom iz Kine i ne zna se pouzdano da li je starija od klasične hidžame. Ona ustvari i nije hidžama u pravom smislu jer se ne pušta krv, iako autori knjiga koje su napisane u ovom vijeku dijele hidžamu na "suhu" i "vlažnu" (spomenut ćemo i druge podijele). Naravno, to ne znači, da ako se ne pušta krv, da od ovakve vrste liječenja nema koristi, naprotiv.

1 U svom istraživanju nisam pronašao tekstove koji bi to potvrdili.

3) OPIS HIDŽAME

Hidžama je puštanje, tj. isisavanje krvi pomoću čaša (mogu biti od stakla, plastike, lima i sl.) ili pomoću roga životinje (koristilo se u prošlosti). /Pogledaj slike/
Tajna ovog postupka je u tome da se u čaši stvori vakuum. To se postiže izvlačenjem zraka ustima kroz malu cjevčicu, ili spaljivanjem papirića u čaši, koji sagorijevajući troši kisik i stvara se vakuum. U novije vrijeme u tu svrhu se koriste šprice ili pumpice.

Čaša se postavi na tijelo (glava, leđa* koljeno, tj. mjesto bola), pa kada se stvori vakuum u čaši, ona se prilijepi za kožu i uvlači je u sebe. Od osobina vakuuma je da uvlači sve u sebe, pa tako i koža nabubri pod čašom, čiji vakum prikuplja krv koja se nalazi ispod kože (ne utječe na venski krvotok) i sabira je u taj nabubreni dio pod čašom.

4) PODJELA HIDŽAME

a) suha hidžama,
b) vlažna hidžama,
c) masirajuća hidžama,
d) pijavična hidžama

a) SUHA HIDŽAMA

Kao što smo opisali, prikupljanje krvi vrši se pomoću čaša koje postavimo na određena mjesta na tijelu gdje ih ostavimo oko pet minuta, i to se ponavlja nekoliko puta. Kao što smo i napomenuli u ovoj hidžami nema puštanja krvi niti sječenja kože, s toga se i naziva suhom. Njenom primjenom se bolovi ublažuju ili ih potpuno nestaje. Obično ovu vrstu hidžame preporučuju kineski ljekari, a također se radi i onima koji imaju šećer pa im zbog toga rane teške zarastaju.

b) VLAŽNA HIDŽAMA

Što se tiče načina prikupljanja krvi ne razlikuje se od suhe, međutim, nakon što čaša odstoji na bolnom mjestu oko pet minuta, skine se i taj se nabubreni dio kože nasjecka skalpelom nekoliko puta (nije određen tačan broj). Zatim se ponovi postupak sa čašama i vakuumom i toga trenutka vakuum počinje da isisava ispod kože nečistu krv, koja je i bila uzrok bola ili bolesti kod čovjeka.

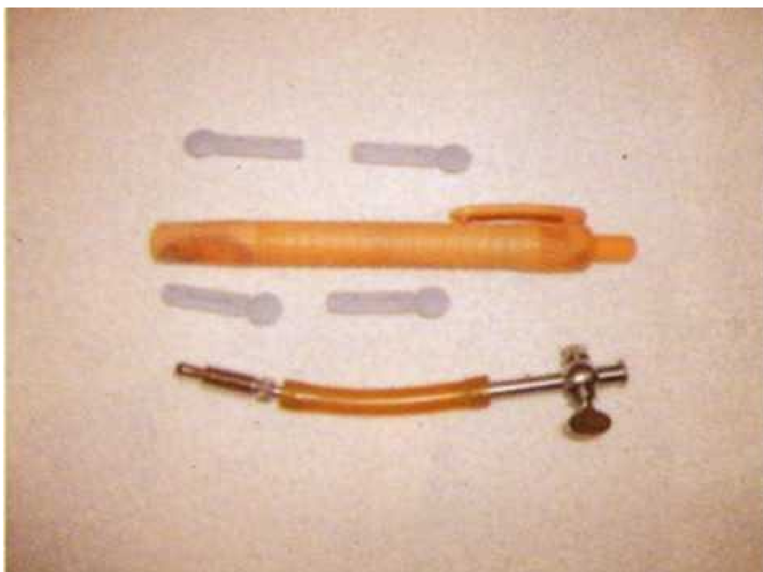

Sa ovom kratkom operacijom od petnaestak minuta, uz Allahovu pomoć, u većini slučajeva boli i bolesti potpuno nestaje.
Isisana krv je toliko nečista i nezdrava da se veoma brzo gruša. Nekada se zna desiti da ta krv nije iste krvne grupe kao zdrava krv u venama iste osobe,[1] a neki tvrde da je po svojoj nečistoći ista kao i krv menstruacije. Još samo da kažemo da sa ovom nečistom krvlju ne izađe više od 5% zdrave krvi.

*

1 Vidi Medželletu-l-usre, ševval, 1421.h.g. "Mnogi doktori negiraju ovu mogućnost, međutim, oni koji su iznijeli ove podatke su isto tako specijalisti u laboratorijama, njihove izjave su utemeljene na istraživanjima i nemaju razloga da lažu. Neki, koji to podržavaju, tvrde da u toj krvi ima sihira ili džin pa zato i nalazi pokazuju drugačiju krvnu sliku, a Allah najbolje zna.

c) MASIRAJUĆA HIDŽAMA

Ova vrsta je slična prvoj, s tim što se tijelo (koža) namasira uljem (najbolje maslinovim)1, a zatim se postave čaše sa slabijom snagom vakuuma i polahko se pokreću na sve strane onoliko koliko može muhtedžim (pacijent) izdržati. Obično se radi na mišićnim predjelima i to onima koji žele da se masiraju, kažem žele, jer mnogi i ne vole masažu, i savjetujem hadždžamu da bude nježan jer ovo može biti i bolno ako se čaše pričvrste jako. Kao i kod prve ne dešava se puštanje krvi, tako da to i nije hidžama u pravom smislu riječi, ali je ovdje navodimo kao jednu od vrsta hidžame iz poštovanja prema onima koji je žele nazvati tako.

1 Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Jedite i masirajte se uljem (maslinovim), zaista je ono iz blagoslovljenog drveta." (Tirmizi, br. 1851, hadis je vjerodostojan).

d) PIJAVIČNA HIDŽAMA

Što se tiče ove hidžame ne radi se sa čašama niti alatom kojeg sam spomenuo, nego je to ustvari liječenje pijavicama. Ovaj način liječenja je itekako poznat kod nas. Mnoge bolnice u svijetu se bave uzgojem pijavica i koriste ih za liječenje, tj. isisavanje krvi kod njihovih bolesnika. Tako npr. kada neko ima sudar pa mu budu smrskani neki dijelovi tijela, hirurzi donose pijavice iz laboratorije, te ih stavljaju na ta smrskana mjesta i one bezbolno isišu i očiste svu krv i poslije toga tek preduzimaju hirurške zahvate. Oni koji poznaju ovu vrstu liječenja u poptunosti shvaćaju šta znači hidžama. Ove pijavice isisavaju krv i to i jest baš ista ona operacija koja se dešava i sa hidžamom, uz napomenu da ne može svako eksperimentisati sa ovim jer postoje i otrovne pijavice pa bi hadždžam mogao više štete nanijeti nego koristi.
Poznati filozof i liječnik Ibn Sinaı spominje hidžamu i pijavice kao i razliku među njima. Iz toga vidimo da od davnina ljudi koriste pijavice, a liječenje pijavicama nazivaju hidžamom kao i danas.
U knjizi "Kanun" 1/302

Slično ovim pijavicama postoje i crvi koji se također stavljaju na rane sa ugrušanom krvi, koju ti crvi sišu i očiste tijelo od nečistoća. U modernim bolnicama uzgajaju se muhe koje polažu larve, a nakon što muhe izlegu larve i postanu crvi, oni se sterilišu i puštaju unutan vena i arterija te kruže tijelom i u unutrašnjosti vena i arterija sišu pokvarenu i usidrenu krv.

POSLANIK, sallallahu alejhi ve sellem, I HIDŽAMA

Ako pogledamo u život Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, primijetit ćemo da je njegov život bio kao i život drugih ljudi; trebao je hranu, vodu, odjeću, stan i sve drugo što treba jedan insan u svom životu. Možemo napomenuti da mu je Allah, dželle dželaluhu, ponekad davao nadnaravne moći (mu'džize) da bi time dokazao njegovo poslanstvo; nekada bi mu kamenje nazivalo selam, nekada bi mu oblaci pravili hlad, ponekad bi izvirala voda između prstiju, nekada bi nahranio sa malo hrane mnogo ljudi, međutim, to je sve bilo za njegova života i to je prošlo, nama nije ni na korist što se dogodilo, a ni na štetu što nas je mimoišlo, osim što nam saznanje o njima učvršćuje iman. Ali ono od čega mi imamo korist, jeste njegova najveća mu'džiza a to je Časni Kur'an, kojeg je on praktikovao u svom životu i preporučio nam, tj. naredio da ga i mi praktikujemo. On je uputa vjernicima, spas, sreća i na ovom i na onom svijetu. U njemu je zakon, kako se ophoditi prema roditeljima, djeci, rođacima, komšijama, u njemu je pojašnjeno kako živjeti u svim vremenima i svakom mjestu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslan cijelom čovječanstvu. Allah, dželle dželaluhu, mu je dao Kur'an koji je nepromjenjiv i takav će ostati do Sudnjeg dana. Allah je obećao da će ga On sačuvati, pa kaže Uzvišeni: "Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!"[1]

Kur'an Časni je spuštan ajet po ajet, suru po suru. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je praktikovao to što mu je objavljeno. Njegovo praktikovanje naredbi, ostavljenje zabrana, lijepi savjeti i govori, njegova šutnja na djela koja su činili njegovi ashabi (drugovi) i njegov fizički izgled naziva se sunnetom. Muslimani su složni daje i sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, objava od Allaha, dželle dželaluhu. Rekao je Uzvišeni Allah, dželle dželaluhu: "On ne govori po hiru svome - to je samo objava koja mu se obznanuje."[2] Ovaj ajet mnogi učenjaci uzimaju kao dokaz da se Allahovo obećanje da će sačuvati Kur'an odnosi i na čuvanje sunneta. I zaista je tako, Allah, dželle dželaluhu, je sačuvao Kur'an od bilo kakve promjene i čuvat će ga do Sudnjega dana, a tako mi Allaha, sačuvao je i sunnet i čuvat će ga do Sudnjeg dana.

1 Prijevod značenja El-Hidžr, 9.
2 Prijevod značenja En-Nedžm, 3.-4.

Zbirke hadisa sakupljene u prva tri vijeka islama dospjele su do nas nepromijenjene, iz njih ne fali niti jedan hadis, niti je i jedan promijenjen. Pa kako bismo znali klanjati i koliko rekata imaju namazi da se može sunnet promijeniti!? Kako bismo znali za propise zekata, hadždža, posta, kazneno pravo, ma kako bi znali uopšte praktikovati išta iz Kur'ana da Allah, dželle dželaluhu, nije sačuvao sunnet!? Napominjem, bilo je licemjera i lažljivaca, a ima ih i danas, koji su pokušali da slažu na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao ovo, uradio ono, ali Allah, dželle dželaluhu, odredio je u svakom vremenu po skupinu alima da pobiju laži tih licemjera i lažljivaca.

Allah, dželle dželaluhu, objavio je Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da se treba liječiti i da druge savjetuje da se liječe, da se oslone na Allaha, dželle dželaluhu, i da znaju da je Allah, dželle dželaluhu, Taj Koji daje bolest, a i da je On Jedan Jedini Koji daje lijek (ozdravljenje). Allah, dželle dželaluhu, mu je objavio da je u Kur'anu lijek, da je lijek u medu, u ćurukutu, Zemzem-vodi, i mnogo čemu drugom, a među tim stvarima Allah, dželle dželaluhu, objavi Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ono stoje vezano za hidžamu. Najzanimljivije je od svega toga gdje i kada je preporučena Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, hidžama kao lijek. To se desilo onoga dana kada je uzdignut na nebo1, dok je prolazio pored meleka oni su ga savjetovali da radi hidžamu, a i da naredi svom ummetu liječenje hidžamom. (Ovaj hadis ćemo spomenuti u sljedećem poglavlju.) Iz ovoga vidimo da hidžama nije običan lijek, a to ćemo primijetiti i kroz ovu knjigu navodeći hadise vezane za hidžamu.

Tokom izučavanja literature o hidžami sakupio sam skoro sve hadise (kojih ima na stotine)2 iz svih do sad napisanih zbirki hadisa, a poseban akcenat sam stavio na poznatih deset zbirki,1 u kojima ima 273 hadisa koji govore o hidžami. Većina ovih hadisa su vjerodostojni hadisi. Što se tiče ostalih zbirki one uglavnom spominju ove iste hadise, s tim da ima i zbirki koje navode vrlo slabe i izmišljene hadise, kojih ima na desetine, a mi ćemo, ako Allah da, u posebnom poglavlju navesti nekoliko tih slabih i

izmišljenih hadisa kako bismo se sačuvali svega onoga što nije rekao naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

1 Ispravno je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut na nebesa tijelom i dušom a ne u snu kako to pojedini tvrde.
2 Napomenuo bih da svi ovi hadisi nisu zasebni nego su mnogi od njih ševahid i mutabeat (duplikati i različite verzije).
1 To su sljedeće zbirke hadisa: Sahihu-l-Buhari, Sahihu-Muslim, Sunen-Tirmizi, Sunen-Nesai, Sunen-Ebi Davud, Sunen-Ibn Madže, Musned-Ahmed, Muvette-Malik, Musned-Ebi Ja'la i Sunen-Darimi.

Ovo poglavlje ćemo obraditi kroz sljedeće teme:
1- Hadisi u kojima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podstiče na hidžamu
2- Hadisi u kojima se spominje gdje je i kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu
3- Vremena i područja u kojima je najbolje raditi hidžamu

1) HADISIU KOJIMA POSLANIK, sallallahu alejhi ve sellem, PODSTIČE NA HIDŽAMU

1- Bilježi Ibn Madže od Ibn Abbbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U noći u kojoj sam uzdignut na nebesa prolazio sam pored grupa meleka i svi su mi savjetovali (naređivali) da radim hidžamu."1
2- Bilježi Tirmizi od Ibn Mes'uda daje ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio o noći u kojoj je uzdignut na nebesa, te da nije prošao ni pored jedne grupe meleka a da mu nisu rekli da naredi svome ummetu da rade hidžamu."2
3- Bilježi Buharija od Ibn Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Lijek je u trome: hidžami, medu i kejju..."3

4- Bilježi Buharija od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolje čime se liječite je hidžama ..."[4]
5- Bilježi Ebu Davud od Ubejdillaha ibn Alijj ibn Rafie od njegove nane Selme, služavke Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se niko nije požalio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na bolove u glavi a da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: "Uradi hidžamu,..."[1]
6- Bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako ima dobra u onome čime se liječite, onda ga ima u hidžami."[2]
7- Bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko uradi hidžamu 17. 19. ili 21. (hidžretskog mjeseca) bit će mu lijek za svaku bolest."[3]
Postoji još mnogo hadisa u kojima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetuje i preporučuje hidžamu, ali i ovi navedeni hadisi dovoljno govore koliko je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio da pomogne svom ummetu kada je u pitanju liječenje.[4]
U sljedećem poglavlju navest ćemo nekoliko hadisa u kojima se navodi da je i sam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu pokazujući ummetu da je on prvi koji praktikuje ono što savjetuje.

1 Ibn Madže br. 3477, hadis je vjerodostojan.
2 Tirmizi, br. 2052, hadis je vjerodostojan.
3 El-Buhari, br. 5681
4 El-Buhari, br. 5696
1 Ebu Davud, br. 3858, hadis je dobar.
2 Ebu Davud, br. 3857, hadis je vjerodostojan.
3 Ebu Davud, br. 3861, hadis je dobar.
4 Kroz moje višegodišnje iskustvo vidio sam da pored Kur'ana i Zemzem-vode ne postoji ništa bolje čime bi se insan mogao liječiti.

2)HADIS U KOJIM SE SPOMINJE GDJE JE I KADA POSLANIK, sallallahu alejhi ve sellem, RADIO HIDŽAMU

1- Bilježi Ebu Davud od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu na tri mjesta; dvije (čaše) na zatiljku (iza ušiju) i jednu na plećima (između ramena)."[1]
2- Bilježi Buharija od Abdullaha ibn Buhejne da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu na putu između Medine i Mekke na sredini glave a bio je u ihramima (bio je hadžija).[2]
3- Bilježi Ebu Davud od Džabira ibn Abdullaha da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu na kuku jer mu je bio prignječen.[3]
4- Bilježi Ibn Madže od Džabira da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pao sa konja na panj pa je iščašio nogu. A Vekia je rekao: "To znači da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu zbog uganuća (iščašenja)."[4]

1 Ebu Davud, br. 3860, hadis je vjerodostojan.
2 El-Buhari, br. 5698
3 Ebu Davud, br. 3863, hadis je vjerodostojan.
4 Ibn Madže br. 3485, hadis je vjerodostojan.

5- Bilježi Ebu Davud od Džabira ibn Abdullaha da je jedna Jehudijka iz Hajbera stavila otrov u pečenu ovcu a zatim je poklonila Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo plećku i pojeo nešto od nje, a jela je i grupa njegovih drugova... Poslije toga umrlo je nekoliko njegovih drugova koji su jeli zatrovanu ovcu, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je uradio hidžamu na plećima zbog toga jela od (zatrovane) ovce...[1] 6- Bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre da je Ebu Hind radio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu na tjemenu.[2]
Ovo su jedini vjerodostojni hadisi koji govore o hidžami samog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ostali hadisi su slabi ili izmišljeni, a navest ćemo neke od njih u poglavlju o izmišljenim hadisima o hidžami. Analizirajući ove hadise primijetit ćemo da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu samo kada je imao potrebu za lijekom. Imao je jaku glavobolju pa je radio na glavi, pao je sa konja pa je radio na stopalu, radio je na kuku, radio je na plećima i na glavi zbog otrova kojeg je okusio u otrovanoj

ovci. Napominjem ovo radi toga što se raširilo mnogo neispravnih hadisa koji govore o redovnoj terapiji (tromjesečno, šestomjesečno, godišnje itd.), stoje dovelo do toga da se ljudi razmišljajući o tome psihički razbole, pa traže lijeka u hidžami. To obično čine oni koji žele da sebi obezbijede mušterije za budućnost, kao što to znaju činiti trgovci različitih biljki ili nečeg drugog oslanjajući se na izmišljene hadise.1 Zato upozoravamo svakog hadžama a i one koji se žele liječiti hidžamom da ne nasjedaju na neosnovane terapije koje im neko preporučuje oslanjajući se na ono što nam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio niti preporučio. Mnogi su se uvjerili u djelotvornost hidžame pa je žele obnoviti svake godine ili češće, i to nije problem, ali to ne treba pretvoriti u ibadet i u obavezu, jer, kako smo rekli, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije radio hidžamu osim po potrebi, a Dragi Allah najbolje zna.

1 Ebu Davud br. 4510, hadis je vjerodostojan. (Napomena: ovo nije kompletan tekst hadisa, nego smo spomenuli samo njegov dio vezan za hidžamu.)
2 Ebu Davud br. 2102, hadis je dobar.

1 Došlo je u izmišljenom hadisu "Jedite patlidžan jer je on lijek za svaku bolest", i tako jedan šejh prolazio Damaskom kroz pijacu pa primijeti u jednoj radnji u kojoj se prodavao patlidžan napisano iznad vrata spomenuti hadis pa reče šejh bostandžiji da to nije u redu i da treba da to skine jer vara mušterije, a bostandžija odvrati ljutito 'Ma nemoj ti meni važiti i ja čitam knjige, a ovaj sam hadis našao u knizi "Izmišljen hadisi" od Imama Ibn Dževzija', a ovakvih primjera je mnogo.

3) VREMENA I PODRUČJA U KOJIMA JE NAJBOLJE RADITI HIDŽAMU

Neki su u danjašnje vrijeme pokušali da nekakvim ispitivanjima, i osloncem na neke slabe hadise, postave nekakva pravila po kojima će ljudi raditi hidžamu, pa su donijeli neke zakone kojih se je nemoguće držati. Tvrde da su to izvukli iz prakse i oslanjajući se na hadise, međutim, nemoguće je da praksa i iskustvo daju takve rezultate, a ni ti hadisi nisu ispravni da bi se uzeli kako argument (bit će govora o ovome u sljedećem poglavlju).

a) Godišnje doba (ili mjeseci) kada se preporučuje hidžama

Što se tiče godišnjih doba (ili mjeseci), možemo reći daje ljeto (juni, juli i august) godišnje doba kada ljudi možda i najviše trebaju hidžamu (zbog visokih temperatura i pritiska), a pokazalo se da hidžama itekako pomaže u stabilizovanju krvnog pritiska.

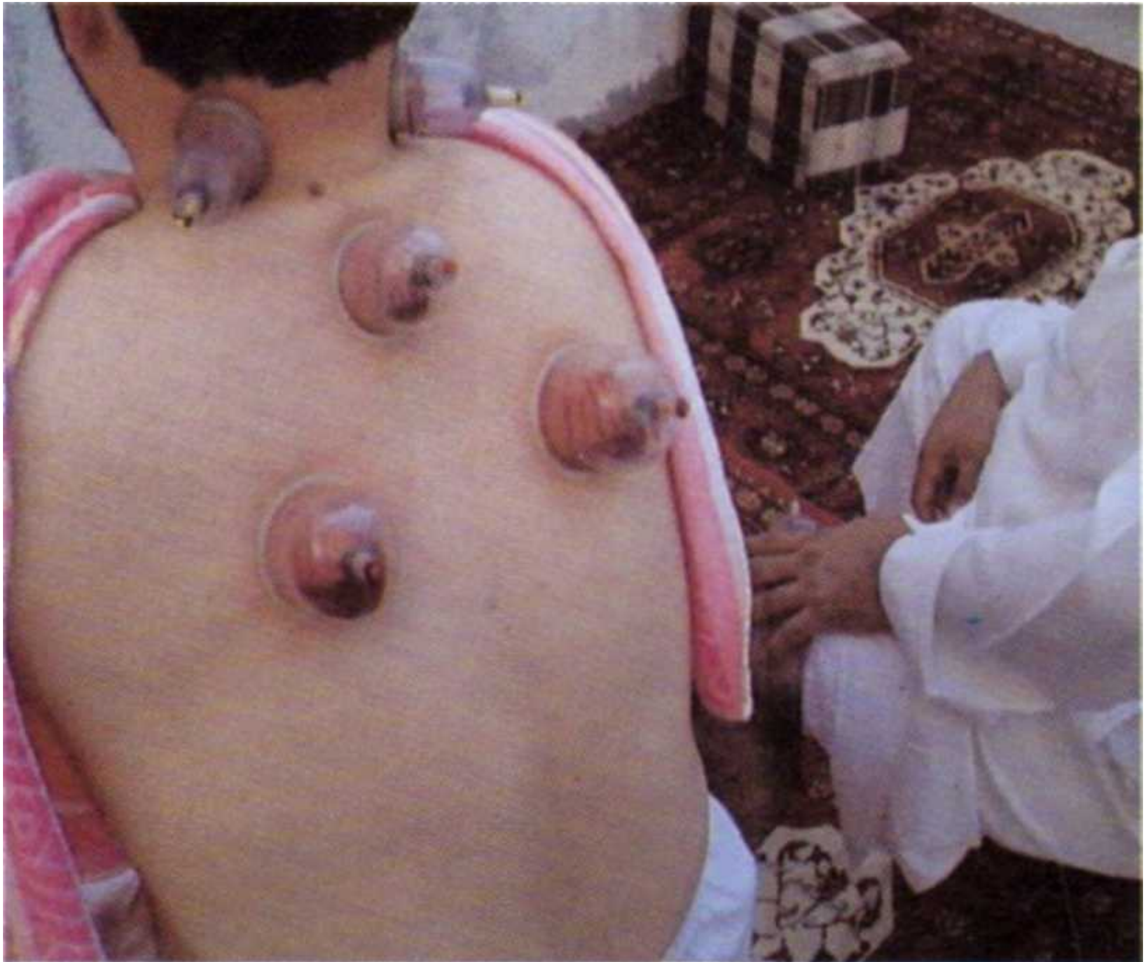
Neki kategorički tvrde da se hidžama ne može, niti smije, raditi osim samo u proljeće (mart, april i maj), što nije tačno. Praksa pokazuje daje hidžama djelotvorna u svim godišnjim dobima, pa čak i kada je temperatura ispod nule.[1] Oni koji zastupaju ovakav stav pozivaju se na svoju praksu i još tome pridodaju koji daif (slab) hadis tako da to izgleda toliko ubjedljivo da oni koji imaju potrebu za liječenjem a željeli bi da potraže lijek u hidžami boje se da rade hidžamu u ovim vremenima. Svakako, treba napomenuti da onaj ko želi da radi hidžamu zimi treba dobro zagrijati prostoriju u kojoj će je raditi. Da se hidžama može raditi zimi, ili u drugim hladnim danima to mogu potvrditi i oni koji liječe bolesnike rukjom (Kur'anom i dovama) a koji upotrebljavaju hidžamu kao pomagalo tokom terapija.

1 Ovo mogu posvjedočiti mnogi kojima sam radio hidžamu u jesenjim i zimskim mjesecima.

b) Period u mjesecu pogodan za hidžamu

Mnogi od učenjaka i hadžama (ljekara) složili su se da su koristi od hidžame veće ako se ona uradi u drugoj polovini hidžretskog (mjesečevog) mjeseca, a potvrda tome je hadis kojeg smo već spomenuli, kojeg bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre da je Poslanik,

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko uradi hidžamu 17., 19. i 21. biće mu ona lijek za svaku bolest." Praksa zaista pokazuje djelotvornost hidžame upravo u ovom vremenskom periodu s tim da ne možemo kazati da je to jedino vrijeme kada se smije raditi hidžama u toku mijeseca. Neki tvrde kako se ne smije liječiti hidžamom na početku a niti krajem mjeseca, nego samo u trećoj četvrtini mjeseca. Takav stav podupiru iskustvom i slabim hadisima, što se ne može prihvatiti za tačno. Hadis kojeg koriste kao dokaz za ovu teoriju je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da nema koristi od hidžame ako s(uradi na kraju ili na početku mjeseca (spomenut ću ga među izmišljenim hadisima). Nemoguće je da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude od onih koji nešto savjetuju a onda to krše svojom praksom, nego je ukazivao na najbolje i činio ga, a ponekad bi znao ukazati na najbolje a praktikovati možda nešto što je malo manje vrijednije od toga, znači, i jedno i drugo je vrijedno. Primjer ovoga je i sam Oprosni hadždž, kada je bio karin (obavljao je hadždž i umru zajedno i klao je kurban), a rekao je da nije sa sobom poveo kurban iz Medine bio bi mutemetia, to jest, obavljao bi umru odvojeno od hadždža i klao bi kurban. Iz ovog govora Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mnogi su razumjeli da je mutemetia bolji od karina, ali to ne znači da je karin beznačajan ili slab. Isto tako se dogodilo i sa hidžamom kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetovao da je hidžamu najbolje raditi u trećoj četvrtini mjeseca, ali njegova, sallallhu alejhi ve sellem, praksa je nekada pokazivala drugačije. To dokazujemo hadisom kojeg bilježi Buharija (a već smo ga spomenuli) da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu a bio je u ihramima, tj. hadžija. To se dogodilo na Oprosnom hadždžu na pola puta između Medine i Mekke, kada je izašao iz Medine 25-tog zu-l-kadeta a stigao u Mekku 4-tog zu-l-hidždžeta. Iz ovoga se zaključuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primjer ovom ummetu, tj. izaberite bolje, također ukoliko niste u mogućnosti da izaberete najbolje onda radite ono što je dobro. I zato nema niko pravo da osporava da se čini dobro ako ne možeš bolje, naročito ako to dokazuje slabim i izmišljenim haberima i sa onim što je suprotno stvarnosti, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

c) Kojeg dana u sedmici raditi hidžamu?

Što se tiče dana u sedmici nema nijedan vjerodostojan hadis koji upućuje na njih, pa prema tome treba raditi hidžamu ne obazirujući se da li je petak ili ponedjeljak, ili neki drugi dan, jer ima mevdu'a (izmišljenih) i daif (slabih) hadisa koji hvale dane ili nagovještavaju zlo ako se u njima uradi hidžama. Hadis kojeg je šejh Albani, rahimehulllah, ocijenio dobrim, a govori baš na ovu temu, doveo je d polemike. Mnogi su kritikovali šejha; neki su za to imali pravo jer s alimi poput njega, i to su činili sa ahlakom, drugi nisu imali pravo je nemaju nikakvog znanja o hadiskoj nauci, i činili su to nekulturni nazivajući šejha početnikom i smatrajući davanje prolazne ocjena ovom hadisu zabludom. Svi su to činili obrazlažući svoju kritiku činjenicom da je taj hadis slab i suprotstavlja se vjerodostojnim hadisima, kao i stvarnosti. O ovome ću govoriti u poglavlju "Kritika na knjige i pisce o hidžami". Hadis u kojem se spominju dani u sedmici pogodni za hidžami nalazi se kod Ibn Madže i u drugim zbirkama a glasi:

- Bilježi Ibn Madže u Sunenu od Nafie a on od Ibn Omera daje rekao: „o Nafia, nešto mi se krv uzburkala pa ako možeš dovedi mi jednog dobrog hadžama, samo nek ne bude neki oronuli starac niti kakav momčuljak. Zaista sam čuo Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: 'Najbolje je raditi hidžamu na česrce (tašte), u njoj je lijek i bereket, ona poboljšava pamet i pojačava hifz (memoriju). Onaj ko želi da radi hidžamu neka je radi četvrtkom, izbjegavajte je srijedom, petkom, subotom i nedjeljom; hidžamu radite ponedjeljkom i utorkom, utorkom je Allah, dželle dželaluhu, izliječio Ejjuba, a.s., od teške bolesti; počeo je bolovati tu tešku bolest srijedom, a uoči srijede i srijeda je dan u kojem ljudi obolijevaju od lišaja i gube.'"[1]

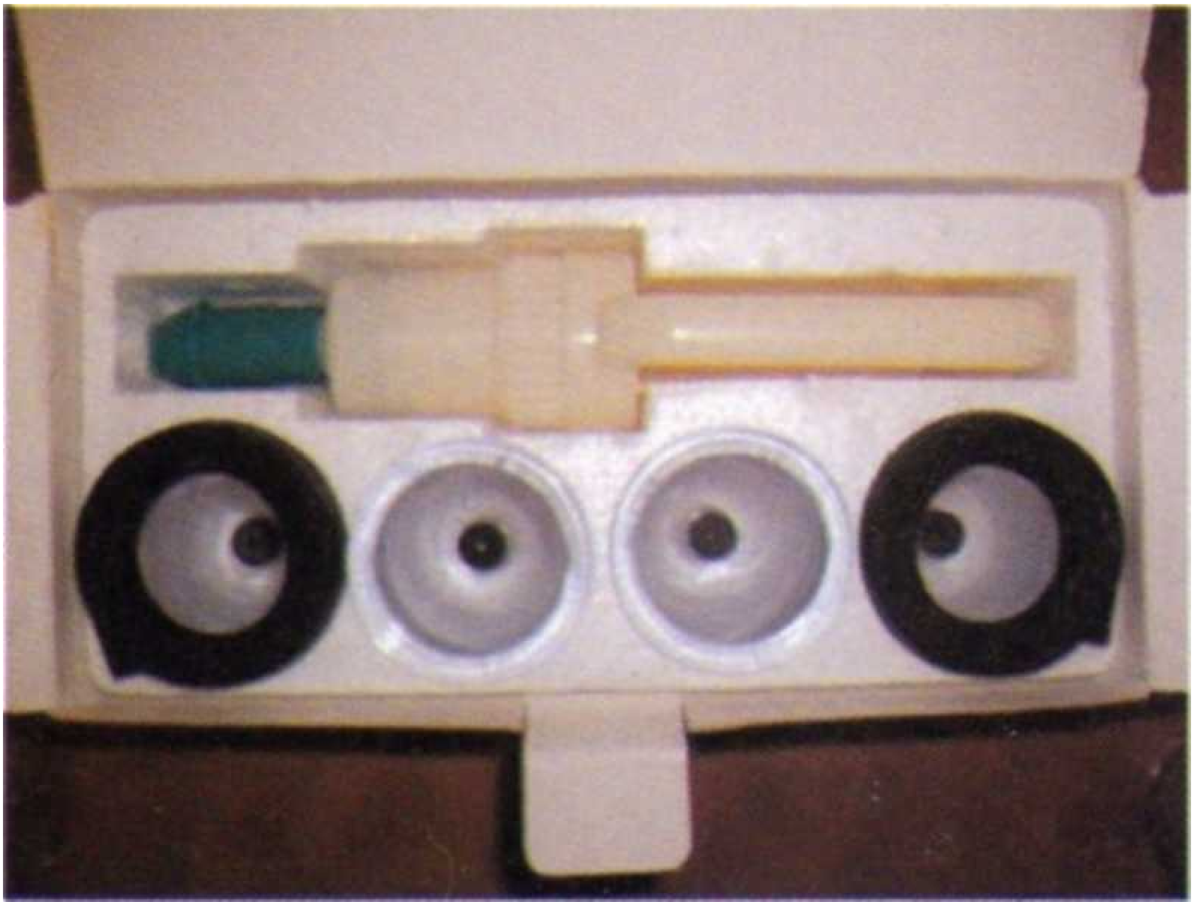
Ako pogledamo sadržaj ovog hadisa, primijetit ćemo da je pohvalno hidžamu raditi četvrtkom, ponedjeljkom i utorkom, a pokuđeno srijedom, petkom, subotom i nedjeljom.
Dok u vjerodostojnim hadisima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas savjetuje da radimo hidžamu 17., 19. i 21. u mjesecu.
Pa ako se potrefi da je srijeda sedamnaesti, petak će biti devetnaesti, a nedjelja će, svakako, biti dvadesetiprvi.
Želeći da radimo hidžamu u najboljim danima, držeći se ispravnog hadisa, u tome će nas spriječiti slab hadis. Ako bismo kazali da je i to ispravan hadis, onda bi došlo do kontradiktornosti, a znamo svi da se to ne može dogoditi između dva vjerodostojna hadisa.
A ako se to dogodi, onda ih treba pomiriti, ili učiniti jedan derogiranim, što je u ovom slučaju nemoguće.
1 Ibn Madže, br. 3478

d) Geografske oblasti u kojima se može liječiti hidžamom
Mnogi su na stanovištu da hidžama važi samo za oblasti u kojima su temperature visoke (npr. Arapski poluotok) i da ljudi u tim oblastima imaju veće potrebe za njom, naročito kada su ljetni dani, jer je krv tih dana uzburkanija i nastaju
promjene u ljudskom organizmu prouzrokovane promjenama u svemiru (Mjesečeve mijene - uštap ili plima i oseka itd).
To, navodno, utječe na krvni pritisak, postoje veće šanse za srčane bolesti, javlja se glavobolja i druge bolesti, a uz Allahovu pomoć hidžama to sve otklanja. Međutim, ovo nikako nije tačno, danas ljudi rade hidžamu u Njemačkoj, Austriji, Americi, Maleziji, u cjelom svijetu i u svim godišnjim dobima i još se niko nije požalio na njenu neefikasnost, pa zbog toga treba raditi hidžamu svugdje i u bilo kojem godišnjem dobu ako za to ima potrebe.1 Jer onaj koga boli glava, leđa, noga, boli ga i ljeti i zimi, boli ga i u Saudiji i u Češkoj; onaj ko ima šećer, rak, tumor, ima ga i ljeti i zimi, i ima ga u Kavajtu i u Kanadi, i stalno je potreban za liječenjem. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je govorio o hidžami rekao je, a hadise smo već spomenuli, da najbolje čime se ljudi mogu liječiti jeste hidžama, a i meleci mu rekoše da savjetuje svom ummetu da radi hidžamu. A njegov ummet je cijelo čovječanstvo, i na cijeloj

planeti, i ne postoji nikakav išaret u tim hadisima da se to odnosi samo na Arape ili na oblasti sa visokim temperaturama. Međutim, treba napomenuti da može doći do vanrednih situacija i da se mogu javiti neke veće potrebe za hidžamom u toku ljeta. Naprimjer, u zadnjim godinama vidjeli smo da je na hiljade ljudi pomrlo u Evropi zbog visokih temperatura i mogli bismo reći da takvi imaju veće potrebe ljeti nego zimi, ali, opet napominjem, da liječenje hidžamom ne možemo ograničiti na određenu državu ili oblast, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.

1 Mnogima sam radio hidžamu u samoj S. Arabiji u toku zime. kao i u našoj Bosni.

e) U kojem dijelu dana raditi hidžamu?

Što se tiče dijela dana pogodnog za hidžamu neki preporučuju period između podne i ikindije, neki vrijeme poslije akšama, dok neki odabiru period poslije izlaska sunca, na tašte itd.

Teško je odrediti trenutak u jednom danu koji bi bio odgovarajući za sve bolesnike. Ima onih koji, ako rade hidžamu ujutro, ne mogu to izdržati i moguće je da dobiju vrtoglavicu ili da padnu u nesvijest, dok u večernjim satima tretman podnesu bez ikakvih problema, a ima i onih kod kojih je obrnuto.

Iskustvo pokazuje da za većinu pacijenata uopšte nije bitno u koje se vrijeme radi hidžamu. S druge strane, vrlo je teško omogućiti svima liječenje u istom vremenskom periodu, jer ako dođe više pacijenata u jutarnjim satima, neminovno je da oni koji zadnji dođu na red hidžamu obave nešto kasnije.

Dakle, u osnovi hidžama se može raditi u bilo koje doba dana osim ako se praksom ne pokaže da nekom pacijentu bolje odgovara određeni vremenski period.

ZAKLJUČAK

Nakon ovih pet spomenutih situacija možemo zaključiti sljedeće:

• Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je (a on ništa nije radio po svom nahođenju) radio hidžamu kada je otrovan, radio je na kuku i na stopalu radi iščašenja, također, na glavi radi glavobolje. Isto tako, neki prenose da je radio kada je bio opsihren, a ne spominje se da je birao mjesto ili sačekao određeni datum, dan, sat ili trenutak.

• Imajući u vidu praksu Poslanika ne treba plaho obraćati pažnju na prostor (oblast), na ova vremena i trenutke i nadam se da će hidžama, ako Allah da, biti od koristi kad god da se uradi.

• Također se prenosi da su hidžamu radili u svim vremenima ashabi i poznata ulema.

• I danas hidžamu praktikuju mnogi, kada imaju potrebu za njom, bez obzira na vrijeme i mjesto, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

POGLAVLJE O POJEDINOSTIMA VEZANIM ZA HIDŽAMU

U ovom poglavlju govorit ćemo o mnogim pojedinostima vezanin za hidžamu i to kroz sljedećih nekoliko tema:

1- Izmišljeni i slabi hadisi o hidžami
2- Kritički osvrt na tekstove objavljene o hidžami
3- Ko može biti hadžam
4- Kome se sve može raditi hidžama
5- Mjesta na tijelu na kojima se može raditi hidžama
6- Koristi od hidžame
7- Neka pravila i upozorenja vezana za hidžamu

1) IZMIŠLJENI I SLABI HADISI O HIDŽAMI

Već smo tokom prošlih poglavlja spominjali da postoji nekolike izmišljenih i slabih hadisa koji govore o hidžami. Na osnovu tih hadisa mnogi su pokušali da sačine nekakva pravila kojih bi se hadžami i bolesnici držali, međutim, svi ti hadisi se kose sa ispravnim hadisima kao i sa praksom liječenja.

Nakon iščitavanja pisanih djela o hidžami možemo ustanoviti da u njima postoji na desetine izmišljenih hadisa, kao i desetine slabih. Spomenut ćemo samo neke od tih hadisa bez razrade i objašnjenja

o prenosiocima tih hadisa jer bi nam to uzelo mnogo vremena i prostora a nije nam ni cilj da se ovdje bavimo hadiskom naukom.
1- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Hidžama urađena utorkom na sedamnaesti dan u mjesecu (lunarnom) bit će lijek za svaku bolesti u toku godine." (Izmišljen hadis)
2- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne radite hidžamu utorkom, zaista je to dan u kojem se nalazi jedan trenutak kada se krv ne može zaustaviti." (Slab hadis)
3- Prenosi se da je Ibn Abbas rekao: „Ušao sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on radi hidžamu, a bio je utorak, pa ga upitah: 'Zar u ovom danu radiš hidžamu?' A on odgovori: 'Da, kada se podudari utorak sa sedamnaestom noći u mjesecu, neka ga niko od vas ne propusti a da ne uradi hidžamu.'" (Izmišljen hadis)
4- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista petkom postoji jedan trenutak, neće niko u njemu uraditi hidžamu a da ne umre." (Izmišljen hadis)
5- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Hidžama urađena na glavi lijek je za sedmoro: ludilo, lišaj, lepre, pospanost (letargija), bolove kutnjaka, glavobolju i slabost vida." (Izmišljen hadis)
6- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada se približe vrućine, potražite spas u hidžami, jer ako krv nekome od vas uzavre, moglo bi ga to ubiti." (Slab hadis)
7- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Onaj ko uradi hidžamu srijedom pa ga pogodi guba neka ne proklinje nikoga osim samoga sebe." (Izmišljen hadis)
8- Prenosi se od Ebi Urveta da je rekao: "Ušao sam kod Ebi Hasana dok je radio hidžamu a bila je srijeda, pa sam mu rekao: 'Stanovnici Meke i Medine prenose daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da ko uradi hidžamu srijedom pa ga pogodi guba neka ne proklinje nikoga osim samoga sebe', a on mi odgovori: 'Slagali su, toga se boji samo onaj koga je mati zanijela u hajzu.' (Izmišljen hadis)
9- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svake noći stavljao surmu, da je radio hidžamu svakog mjeseca i pio lijekove svake godine. (Izmišljen hadis)

10- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Radite hidžamu četvrtkom, zaista ona poboljšava pamet." (Munker hadis)
11- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za hidžamu koja se uradi na sredini glave: "Zaista je ona lijek za ludilo, lišaj, lepru, pospanost, zube i nazvao je spasiteljica." (Izmišljen hadis)
12- Prenosi se a je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Radite hidžamu na zatiljku, zaista je ona lijek za sedamdeset i dvije bolesti." (Vrlo slab hadis)
13- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Hidžama urađena na udubljenju na zatiljku izaziva zaborav." (Izmišljen hadis)
14- Prenosi se da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao zbog četiri stvari: zbog džunupluka, petkom, zbog hidžame i poslije kupanja mrtvaca. (Munker hadis)
15- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao zakopavanje krvi koja se izvuče hidžamom. (Munker hadis)
16- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao da se brije zadnji dio glave (potiljak) osim radi hidžame. (Munker hadis)
17- Prenosi se da je jedan od kurejševićkih momaka radio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu, pa kada je završio, uzeo je krv i otišao iza jednog zida, razgledao desno i lijevo, pa kada se uvjerio da nikoga nema, uzeo je krv te je popio. Kada se vratio pogledao ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: „Teško tebi šta si učinio sa krvlju?" Kaže: „Sakrio sam je iza zida." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: „Gdje si je sakrio?" Odgovori: „O Allahov Posalaniče, ja nisam mogao da dopustim sebi da prospem tvoju krv na zemlju, ona je sada u mom stomaku!" Reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Idi, time si sačuvao sebe od Džehennema." (Izmišljen hadis)
18- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: "Prouči Ajetu-l-Kursijj i radi hidžamu u kojem god vremenu hoćeš" (izmišljeni hadis)
19- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Divan li je običaj hidžama!" (Izmišljen hadis)

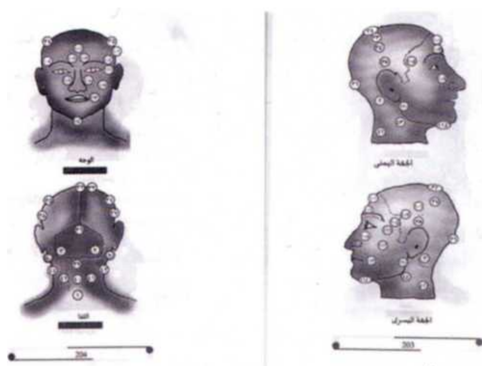
20- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ona je (hidžama) lijek u periodu između dvije godine." (Izmišljen hadis)
21- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao "Pomozite se hidžamom protiv velikih vrućina." (Izmišljen hadis)
22- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao "Nije dobro hidžamu raditi na početku mjeseca (lunarnog), niti se može očekivati kakva korist od nje sve dok mlađak u potpunosti ne prođe." (Izmišljen hadis)
23- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Arapi su odgovarajući (podobni) jedni drugima, pleme plemenu, muškarac muškarcu, prijatelji su podobni jedni drugima, pleme plemenu, muškarac muškarcu, osim pletara (tkalac) i hadžama." (Izmišljen hadis)
24- Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada dijete napuni četiri mjeseca uradite mu hidžamu na potiljku svakog mjeseca, to će mu umanjiti sline i smanjiti temperaturu u glavi i tijelu." (Izmišljen hadis)[1]

1 Brojevi slabih i izmišljenih hadisa koji se nalaze u "Daifi-l-džami'is-sagir": 181, 367, 820, 1430, 1855, 1888, 1889, 1906, 2030, 2098, 2567, 2754, 2755, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2857, 2858, 2884, 2886, 3244, 3758, 3857, 4525, 4600, 5304, 5346, 5347, 5348, 5966, 6064, 6449.

2) KRITIČKI OSVRT NA TEKSTOVE OBJAVLJENE O HIDŽAMI

U prošlim poglavljima smo spomenuli da ćemo u ovom dijelu govoriti o onome što se uvuklo kod mnogih ljudi a tiče se nekih pravila oko hidžame, koja su postavili mnogi autori tekstova o hidžami. Oni koji su govorili ili pisali o hidžami, postavljajući nekakva pravila, nizgledaju toliko ubjedljivi da oni koji ne poznaju ovu tematiku itekako mogu upasti u zamke iz kojih se je teško izvući.
O ovome se može goviriti sa dva aspekta, prvi je vezan za samu tehniku liječenja a drugi za hadisku nauku. Što se tiče ovog prvog aspekta da se primijetiti da često oni koji pišu o ovoj tematici nemaju ama baš nikakvog iskustva u ovoj vrsti liječenja, već prenose tuđa iskustva bez osjećaja i mjere. S druge strane, što se tiče hadiske nauke, može se zaključiti, nakon iščitavanja literature

o hidžami, da mnogi autori ne poznaju ni osnove nauke o hadisu i hadiske terminologije.
Najviše bih volio da mogu zaobići ovo poglavlje ali cilj mi je da ukažem na greške i propuste kako bi se oni ispravili i da skrenem pažnju čitaocima da budu pažljivi pri odabiru literature o ovoj tematici. Nastojat ću izbjeći, kada god budem mogao, imena autora ovih knjiga, a oni koji se budu više interesovali o ovoj temi lahko će saznati o kome se radi.
Prva stvar o kojoj bih govorio jeste da najviše napisanih dijela o hidžami jesu, ustvari, prenesene knjige, tekstovi i podaci iz drugih knjiga ili sa interneta. Ako ih uporedimo zapazit ćemo da su mnoga djela potpuno istog sadržaja, s tim da su samo poglavlja izmiješana i ispreturana, promijenjeni su naslovi, tehnička obrada i sl. Tako da čitaoci, kada kupuju knjige, ne mogu da se snađu i da izaberu ono što bi im najviše koristilo, a ako i kupe nekoliko različitih dijela, primijetit će da su sva istog sadržaja i da im neće koristiti ako budu imali kod sebe više knjiga napisanih o ovoj temi. Neki od njih bili su toliko dosjetljivi da su istu svoju knjigu prodali dva puta, tako što su samo izmiješali poglavlja i promijenili boju korica i njen naslov.

Neki su čak odredili samo jedno jedino mjesto. Svaka ova tačka ili njih nekoliko govori i određuje o kojoj se bolesti radi i koju bolest liječi, a niko od njih ne navodi ko je postavio ova pravila, ko je taj ko je to dostavio na internet, ko je taj ko je liječio ovim načinom i koliko je osoba liječio i izliječio ovom metodom. Naravno, ovih podataka nema, a ne može ih ni biti jer su izmišljeni, samo Allah, dželle dželaluhu, jedini zna od koga. Upozoravam one koji čitaju o hidžami ili žele da rade hidžamu da ne nasjedaju na nešto ovakvo, jer mnogi koji dolaze da rade hidžamu nose sa sobom ove slike i traže da im se radi hidžama sa ovih mjesta za određenu bolest. Naravno da se njihovim željama ne može udovoljiti. Molim Allaha, dželle dželaluhu, da nas uputi na najbolje.

Od stvari koje se mogu naći u većini knjiga koje su autori sastavili koristeći se uglavnom materijalima sa interneta jeste da postavljaju pravila za hidžamu određujući mjesta na tijelu prikazujući razne šeme, skelete, šifre, slike ljudskog tijela, njegovu podjelu, tačke na kojima se radi hidžama... Oni sami ne znaju odakle potječu ove slike, podjele i odredišta. Neki spominju određeni broj mjesta na tijelu na kojima se može raditi hidžama (124 mjesta, 256 mjesta, 68 mjesta, itd.).

Sljedeće na šta bih ukazao jeste da su neki od autora i sami od sebe davali neka pravila. Na primjer, pokazalo se praksom da hidžama može da poboljša potenciju kod muškaraca, te ovi, rukovodeći se pravilom da se hidžama radi na mjestu bola, preporučuju onima koji imaju problema sa pontecijom neka urade hidžamu na vrhu spolnog organa! E, baš na tom mjestu! Volio bih znati koliko se ljudi poslije ove hidžame pohvalilo uspjehom u liječenju i poslalo hadžamu ljude koji imaju isti problem!

Isto tako u nekim knjigama se može naći da se čak novorođenčadima treba raditi hidžama kako bi se njihov imunitet poboljšao u budućnosti.

Što se tiče hadiske nauke mnogi spominju neke nove terminološke izraze, i spominju hadise koji su izmišljeni ili u najmanju ruku slabi. Da su se obratili nekom šerijatskom recenzentu ti bi se propusti otklonili, ali to im, očigledno, nije bilo u interesu.

Tako, naprimjer, naći ćete da se koristi izraz "bilježi ga" Albani ili Sujuti, "prenosi ga" Ibn Hadžer ili Ibn Kajjim itd. Isto tako naći ćete da lanac prenosilaca može biti pribilježen i ovako: "Prenosi se od njegovog oca, a on od Sada, on od nekih naših učenjaka, od Ebu Hasana da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao...", ili "Prenosi se od Es-Sadika, a on od svojih djedova da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao..."

Ne bih se plaho upuštao u terminologiju hadisa jer sam već napomenuo da ovoj knjizi nije cilj to, nego pobliže upoznavanje ovih prostora sa hidžamom.[1] A što se tiče onih koji ne poznaju hadisku nauku pojasnio bih samo to da su učenjaci koje sam spomenuo živjeli u kasnim vjekovima, a oni koji su bilježili hadise živjeli su u prva vijeka stoljeća islama, tako da za one koji su došli

kasnije pišući i sastavljajući knjige raznih tema i sadržaja kažemo "navodi" ili "spominje" taj i taj u svome djelu taj i taj hadis kojeg bilježi taj i taj. Međutim, često oni koji pišu knjige o hidžami, a i o drugim temama, pomiješaju ove termine. Isto tako kada se navodi lanac prenosilaca određenog hadisa mora se znati ko su ti koji prenose hadis, kada i gdje su živjeli, da li su pouzdani ili su slabi, ili lazovi, kako bi se znalo da li je hadis ispravan, slab ili izmišljen. Vidimo kako neki navode lanac „neko od nekoga", koje taj neko a koje taj od nekoga, i onda nakon svega ovoga se postave pravila za hadžame i bolesnike.

Od stvari koje su nekorektne jeste da mnogi autori spominju određene tekstove ili naučna dostignuća a da uopšte ne spominju odakle su to uzeli. Naravno, neophodno je navesti izvor odakle su te informacije uzete kako bi čitalac mogao provjeriti ispravnost istih, u protivnom, imamo razlog da sumnjamo u njihovu tačnost. Isto tako da se primijetiti da su neki autori na početnim stranicama znali napisati da je knjiga izdata tog i tog datuma (npr. 1998.g.), kako bi izgledalo daje knjiga izdata prije nekoliko godina, međutim, tokom čitanja knjige da se primijetiti da su korišteni podaci nakon nekoliko godina (npr. 2004.g.).

Od mnogih koji govore i pišu o hidžami možemo čuti kako je liječenje i lijekovi obična ljudska praksa i znanje te zbog toga nije potrebna objava, niti je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na tu temu primao objavu. Ovo, naravno, nije tačno jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa nije govorio ljudima a da to nije bila objava, naročito kada je riječ o hidžami, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primio objavu o njoj na izuzetnom mjestu i u odabranom vremenu, to jest, kada je uzdignut na nebo u noći Lejletu-l-Mia'radž. Isto tako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je govorio i podsticao na korištenje vode Zemzem, kejja, meda i drugog, a sve je to objava koju mu je donosio plemeniti melek Džibril, alejhisselam.

1 Oni koji žele više da saznaju o hadisima koji govore o hidžami naći će to u mojoj knjizi "Hidžama kroz hadise Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem", koju sam napisao na arapskom jeziku počevši je kao moj seminarski rad iz hadisa u trećoj godini fakulteta pod nadzorom šejha Abdullaha Vukejjila. u kojoj se nalaze svi hadisi na ovu temu sa opširnom razradom i navođenjem svih zbirki i hadisa koje se odnose na ovu tematiku.

Sada bih se kritički osvrnuo na riječi jednog od uglednih šejhova i alima današnjice[1] koji se bori da oživi ono što je zaboravljeno od sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i doprinosi da se pomogne muslimanima na svim krajevima na zemlji, a koji je rekao u jednom od svojih predavanja da ne postoji ni jedan ispravan hadis o hidžami, niti da postoji ikakav dokaz da hidžama može ikome pomoći. Još je dodao da ako se dokaže modernom medicinom da takav način liječenja može pomoći onda nema problema da se na taj način neko i liječi, međutim, hadžami moraju biti samo visoko kvalifikovani hirurzi i doktori. Još je rekao da za ovu mes'elu (pitanje) treba još vremena i rada da se dokaže daje to ono o čemu se govori. Završio je riječima da se hidžama ne može nikako svrstati u sunnet, tj. u stvari sa kojima je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Čudan je i nerazumljiv postupak ministra zdravstva jedne od islamskih država koji je u maju 2007. g. izašao u javnost i saopćio da će zatvoriti sve radnje u kojima se obavlja hidžama. To je rekao nakon što su mnogi hadžami tražili od Ministarstva zdravlja da im se izda dozvola za rad, međutim, desilo se obrnuto - Ministarstvo zdravlja je zatražilo od Vlade da se pozatvaraju sve radnje. Ministar je svoj postupak opravdao riječima da u zakonu ne postoji nešto što se zove hidžama, jer ona spada u narodnu medicinu, pa kako da se za takvo nešto izda dozvola za rad, i još je dodao da ne postoje šerijatski niti medicinski dokazi koji bi upućivali na praktikovanje i korist hidžame.

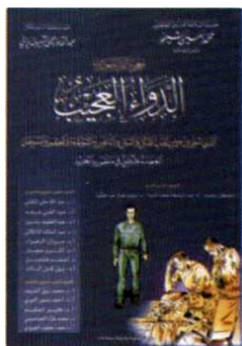
Naravno, obe osobe su žestoko kritikovane, jer kako da jedan alim (učenjak) ne zna da postoji u deset najpoznatijih zbirki hadisa više od 270 hadisa o hidžami, a samo kod Buharije i Muslima[2] ima 46 hadisa. Ministrov postupak je, također, naišao na osudu, jer ako se igdje praktikuje hidžama onda se to radi u toj državi, i još ta država je puna učenjaka i hadžama koji poznaju sve o hidžami pa zar se nije mogao informisati bar kod jednog od njih prije nego je uradio to što je uradio.

1 Moj princip je da ne navodim imena u negativnom kontekstu tamo gdje to nije neophodno.

2 Dvije najispravnije zbirke hadisa

Smatram da se ne može govoriti niti pisati o hidžami a da se ne spomene knjiga sirijskog medicinskog tima na čelu sa dr. Abdulkadirom Jahja Diranijom, pod nazivom "Mu'džizetu-l-karni el-išrin, ed-devau-l-adžib" ("Čudo dvadesetog vijeka, čudotvorni lijek"), a u njoj je iznio ono što je započeo 1930. g. njegov profesor Muhammed Emin Šejho (umro 1964.g.).

Dr. Abdulkadir J. D. je sa velikim brojem specijalista iz raznih

oblasti medicine napisao spomenutu knjigu iznijevši mnoga pravila i medicinska otkrića vezana za hidžamu. Ono što želim da kažem o ovoj knjizi jeste, a zbog toga je i izdvajam, da je ona do sada najbolja knjiga napisana o hidžami, i da su mnogi nakon njenog izdavanja saznali da je hidžama vrijedna da se praktikuje i da se govori i piše o njoj.

Nakon njenog izlaska mnoge svjetske radio i televizijske stanice, kao i mnogi naučni i informativni časopisi počeli su govoriti i pisati o hidžami. Najzanimljivije je bilo to što je ta knjiga izdata od strane visokoobrazovnog i visokokvalitetnog medicinskog tima, i drugo, što su u ovoj knjizi iznesene naučne potvrde, kojima se dokazuje da su hidžamom izliječene mnoge bolesti kao što je rak, dijabetes, šlagiranost, hemofilija i dr., što je itekako izazvalo svjetsku pozornost.

Ovaj tim je tokom nekoliko godina radio eksperimente na stotine bolesnika različitih bolesti da bi na kraju iznijeli rezultate njihovog iskustva. Najzanimljivije je bilo slušati vijesti BBC-ija iz Londona koje su plasirali u svojim redovnim vijestima 13.08.2001. g., kada su objavili vijest o dostignućima ovog sirijskog medicinskog tima. Najviše pažnje zaslužila je vijest da je kraljevska britanska porodica obavila razgovor sa ovim timom radi liječenja nekih članova te kraljevske porodice od "naura", tj. hemofilije. Nakon ovoga uslijedile su mnoge posjete ovom sirijskom medicinskom timu od strane mnogih evropskih država, Egipta, Japana i drugih.

Međutim, i pored naučne utemeljenosti ove knjige, u kojoj se rezultati liječenja dokazuju medicinskim nalazima prikazanim u knjizi, kao i pozivanjem na mogućnost stupanja u kontakt sa bolesnicima koji su izliječeni od tih bolesti,'postoje i nedostaci na koje moramo ukazati.

Oni koji čitaju ovu knjigu primijetit će da sve navedeno izgleda toliko ubjedljivo, ali, kada se ta knjiga nađe u rukama onih koji znaju raspoznati istinu od neistine, dođe se do drugih rezultata. Naime, o čemu se radi!?
Autori navedene knjige su postavili nekoliko pravila za hidžamu koja su u suprotnosti sa vjerodostojnim hadisima i prakskom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
Prvo od tih pravila jeste određivanje "jednog" jedinog mjesta na tijelu na kojem se može raditi hidžama. Drugo pravilo jeste da se hidžama može raditi "samo" u određenom vremenu, tj. u proljeće, u trećoj četvrtini mjeseca, na tašte, i da se radi svake godine.
Što se tiče mjesta na tijelu, kažu smije se raditi samo na kahilu, tj. između ramena, na plećima, dokazujući to praksom i hadisom. Nemoguće je da to pokaže njihova praksa, jer praksa onih koji su živjeli prije njih na stotine i hiljade godina, kao i praksa svih onih koji danas rade hidžamu pokazuje suprotno.
Ovo pravilo su pokušali povezati sa hadisom kojeg su naveli ovako: "Hadis se prenosi od Enesa koji kaže daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio hidžamu na kahilu (na plećima)". Ovaj hadis pripisuju Ebu Davudu, Tirmiziji, Hakimu i Bejhekiju, međutim hadis ovakvog sadržaja ne postoji, oni su ga naprosto izokrenuli i skratili. Hadis koji je kod Ebu Davuda (3860) glasi: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu na tri mjesta: dvije (čaše) na zatiljku (iza ušiju) i jednu na kahilu (plećima između ramena)." Hadis koji je kod Tirmizija (2051) glasi: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu: dvije na zatiljku i jednu na plećima". Hadis kod Hakima (4/210) glasi: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu - dvije na zatiljku", i u njemu se ne spominje kahil uopšte. I hadis kod Bejhekija (9/340) glasi: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu na tri mjesta: dvije na zatiljku i jednu na plećima". Vidimo iz navedenog da je itekako nešto drugo u pitanju a ne prikazivanje istine, a zbog čega sve ovo, ostaće tajna do daljnjeg.

1 Također su snimili kasetu uporedo sa izdanjem knjige tako da se mogu vidjeti rezultati kao i govor bolesnika koji su izliječeni od raznih bolesti.

Što se tiče pravila kojim se određuje vrijeme liječenja hidžamom, pozivaju se na hadise koje sam naveo u zagradi, a već sam ih naveo u poglavlju izmišljenih hadisa. Kažu da se samo radi u proljeće ("Pomozite se hidžamom protiv velikih vrućina"), u trećoj četvrtini mjeseca ("Nije dobro hidžamu raditi na početku mjeseca /lunarnog/, niti se može očekivati kakva korist od nje sve dok mlađak u potpunosti ne prođe"), na tašte ("Hidžama na tašte je lijek, a na pun stomak je bolest"), i svake godine ("Hidžama je lijek u periode između dvije godine", kao i: "Divan li je običaj hidžama"), i još tome prizivaju u pomoć iskustvo, koje se, kako smo već rekli, kosi sa iskustvom svih drugih hadžama.
Sljedeće što možemo zamjeriti autoru navedene knjige jeste nedolična i nekorektna kritika šejha Nasiruddin Albanija, rahimehullah, koji je dao ispravnu ocjenu hadisu (hasen / dobar hadis). A radi se o hadisu kojeg smo naveli u poglavlju vezanom za vremena, u kojem se govori daje u nekim sedmičnim danima pohvaljeno raditi hidžamu, a u nekim drugim pokuđeno, a glasi: Bilježi Ibn Madže u "Sunenu" (br. 3478) od Nafie a on od Ibn Omera daje rekao: „O Nafia, nešto mi se krv uzburkala pa ako možeš dovedi mi jednog dobrog hadžama, samo nek ne bude neki oronuli starac niti kakav momčuljak; zaista sam čuo Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: 'Najbolje je raditi hidžamu na česrce (tašte), u njoj je lijek i bereket, ona poboljšava pamet i pojačava hifz (memoriju). Onaj ko želi da radi hidžamu neka je radi četvrtkom, izbjegavajte je srijedom, petkom, subotom i nedjeljom, radite je ponedjeljkom i utorkom; utorkom je Allah, dželle dželaluhu, izliječio Ejjuba, a.s., od teške bolesti, a počeo je bolovati tu tešku bolest srijedom, a uoči srijede i srijeda je dan u kojem ljudi obolijevaju od lišaja i lepre.'" Napomenuo bih da autor nije spomenuo ime šejha Albanija, ali se iz konteksta da razumijeti o kome se radi, jer niko osim šejha Albanija nije ni ocijenio ovaj hadis ispravnim. Ono što su rekli jeste da je davanje prolazne ocjene ovom hadisu blebetanje u prazno, da je prolazna ocjena data ovom hadisu data od nekoga ko je neznalica i lažac, i da se s tim želi odvesti narod u zabludu.
Međutim, ovdje se sve ne završava jer sam autor pada u kontradiktornost. Hadis, oko kojeg je autor digao paniku i to

smatra neznanjem i zabludom, koristi potpuno isti hadis sebi za dokaz da se hidžama treba raditi na tašte i da je hidžama koja se uradi na tašte najbolja i da je u njoj izlječenje i bereket, kao što stoji u hadisu. Možda ćemo jednoga dana saznati šta se sa svim ovim željelo. Ako iko zaslužuje da bude poštovan zbog znanja o hadisu i hadiskoj nauci onda to zaslužuje šejh Albani, rahimehullah. Međutim, imamo i ovakvih primjera na koje itekako treba ukazati i kritikovati ih. Molim Allaha, dželle dželaluhu, da očisti naša srca i da nas uputi na ono što je najbolje.
I još jedna stvar navedena u istoj knjizi, a koja je kontradiktorna, jeste da su rekli da žena ne mora raditi hidžamu u periodu haj za (mjesečnice), tvrdeći da je to dovoljno da je očisti od krvi koju bi trebalo vaditi hidžamom. I ovo je veoma zanimljiva stvar koju su naveli ovi specijalisti s obzirom da imaju u svojim rukama sve što treba da ima jedan ljekar - hadžam: labaratorije, bolnice, savjetnike, iskustvo... Da to nije tako, sve što se do dana današnjeg sakupilo i saznalo o hidžami jeste da žena itekako ima velike koristi od hidžame i da ju je radila kroz historiju; radile su je žene Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, radile su je žene kroz ove prošle vijekove, danas je rade žene na svakom kraju ove zemaljske kugle.
Oni koji su pisali o hidžami navode mnoge ženske bolesti od kojih su izliječene žene, a da stvar bude još kotradiktornija, i sam autor navodi koje su ženske bolesti izliječene hidžamom, što se dokazuje i videomaterijalom uz knjigu, u kojem nekoliko žena govori i svjedoči da su izliječene hidžamom.
Opet na kraju treba istaći da je ovo do sada jedna od najboljih knjiga napisanih o hidžami, jer je ovaj autor (dr. Abdulkadir J. D. uspio da nas upozna kakva je to veza između hidžame i moderne medicine, a na ono gdje je pogriješio mora se ukazati, i nadam se da će to biti u budućnosti ispravljeno, inša-Allah.
Znam da ni ova moja knjiga neće proći bez kritike, ali molim Allaha Uzvišenog da nas uputi i da nam ono od čega ćemo svi imati koristi na ovom a i na onom svijetu. Amin!

3) KO MOŽE BITI HADŽAM

U mnogim knjigama autori pokušavaju da postave pravila oko hidžame pa isto tako navode i uslove koje bi trebao da ispunjava hadžam. U prošlosti nisu ni postojale posebne knjige o hidžami nego se spominjala u okviru medicine Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da se o ovome posebno nije ni govorilo. Što se tiče vremena prije dolaska islama nemamo podataka o tome ko je mogao biti hadžam, kakav je bio njegov položaj u društvu, da li je posjedovao posebna mjesta (ambulanta) i druge pojedinosti vezane za njega. Međutim, nakon dolaska islama i tokom prošlih četrnaest vijekova hadžami su bili uglavnom robovi, koji nisu imali skoro nikakav položaj u društvu, niti su imali posebna mjesta za hidžamu. Koliko su bili poznati i iskusni u hidžami nije o tome nešto posebno zabilježeno, kao što nije ni zabilježeno da su se postavljali posebni uslovi za njega.

U današnje vrijeme, kako to navode mnogi autori, postavljaju se pravila i uslovi za hadžama - da mora biti ljekar specijalista, hirurg, da se hidžama mora obavljati u bolnicama i ambulantama pod nazorom ljekara itd. Međutim, iskustvo i praksa pokazuju da to ne mora tako da bude. Danas u S. Arabiji većina hadžama su crnci iz afričkih država, koji hidžamu uglavnom rade u brijačnicama.

U posljednje vrijeme hadžami su pokušali da otvore posebne radnje i dobiju dozvole za hidžamu, donekle im je pošlo to za rukom, iako Ministarstvo zdravlja nije bilo baš na usluzi i voljno za to. Ako se kad budete šetali kroz Medinu, Mekku, Džeddu ili Rijad, možete naići na radnje ispred kojih sjede ti Afrikanci i nude vam da radite hidžamu. Iz razgovora s njima možete saznati da rade hidžamu već tridesetak godina. Gledajući u njih i razgovarajući sa njima doći

ćete do zaključka da hadžam može biti otprilike svako koje zdrav i pametan, i ko je, kako se kaže, lahke ruke. Sama operacija hidžamom ne zahtijeva neko posebno znanje ko je bi se postiglo u školi i na fakultetima, kako to neki pokušavaju provući danas do ušiju ljudi[1]. Kada sam rekao da može svako biti hadžam, naravno nisam mislio da taj svako može svakome i raditi hidžamu, jer postoje neke situacije koje zahtijevaju iskustvo. Naprimjer, kada se radi o bolesnicima koji imaju šećer, hemofiliju, bolesnici koje je strah da rade hidžamu i slično; tada treba imati iskustva da bi znalo kako postupiti i kako pripremiti svakog od bolesnika da bi mu se obavila hidžama.
Kada sam rekao da hidžama ne zahtijeva neko posebno znanje, mislio sam na samu operaciju, koja se sastoji od prostog postavljanja čaša na tijelo i blagog siječenja kože sa skalpelom, koje nije u većini slučajeva opasno. Ali opet upozoravam svakoga ko želi da se bavi hidžamom da to bude u početku uz prisustvo nekoga koje to već radio, a isto tako upozoravam svakoga ko želi da se liječi hidžamom da se raspita o dotičnom hadžamu i njegovom iskustvu.
Što se tiče onih koji postavljaju uslove za hadžama s jedne strane su i u pravu, kada znamo da su se danas pojavile mnoge bolesti koje nisu postojale u prošlosti, naročito kada se radi o spolnim bolestima i onim koje se vežu za bolesti u krvi. Tako bi neoprezan hadžam mogao liječeći druge upropastiti samoga sebe. Ovo govorim zbog toga što se još uvijek hidžama radi sisanjem (ustima) krvi kroz cjevčice, kao i vatrom, i svi nakon toga peru te čaše te ih ponovo koriste.
Svi to, uglavnom, rade golim rukama, dolazeći na taj način u dodir s krvlju što može dovesti do nesretnih posljedica. Međutim, ja bih ovo povezao sa načinom rada a ne sa samim hadžamom, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.

1 Za ovo što govorim ubjeđen sam da je tako jer sam mnoge svoje prijatelje naučio da rade hidžamu jedni drugima, ili svojim ukućanima, tako da, kada bi neko od mene zatražio da mu radim hidžamu, ja bih ga slao nekom od njih.

4) KOME SE SVE MOŽE RADITI HIDŽAMA

Oko ovog pitanja, također, postoje mnoga razmimoilaženja. Postavljaju se različita pravila po kojima se jednima zabranjuje, drugi se upozoravaju, dok se treći obavezuju da rade hidžamu.
Prvi koga isključuju da ne može ili ne treba raditi hidžamu, jeste mlada žena koja još uvijek ima hajz (mjesečnicu), tvrdeći da joj je to dovoljno da bi se očistila od krvi koja bi joj mogla štetiti. Međutim, ovo se nikako ne može prihvatiti kao tačno, a to smo već prokomentarisali ranije. Svi znamo da je na stotine i hiljade žena koje se žale na jake glavobolje, na visok ili nizak pritisak, na reumu itd., a pokazalo se daje za sve to lijek hidžama, pa kako neko može reći da žena može biti izliječena hajzom kada je boli glava. Kako žena može biti izliječena hajzom kada ima, npr., upalu nokta na nozi i treba se taj nokat čupati, a to hidžamom bude izliječeno. Isto tako, kakve veze ima krv u ramenu, glavi, koljenu sa krvi u materici. Također, neki smatraju da trudna žena ne može raditi hidžamu, što se ne može prihvatiti kao tačno, jer primjeri žena koje su radile hidžamu u ovoj situaciji, potvrđuju suprotno, s tim da treba izbjegavati stomak i prednji dio tijela. Već sam napomenuo da su žene radile hidžamu kroz historiju a rade je i danas na stotine i hiljade, tako da se o ovome ne treba uopće polemisati.
Druga osoba za koju neki smatraju da ne može raditi hidžamu jeste bolesnik koji ima šećer ili hemofdiju, jer, kako to objašnjavaju, ne može kod njega zarasti rana ili ne postoji faktor 8, koji čini da se krva zgrušava, pa bi moglo doći do neželjenih posljedica pa i do smrti. Međutim, ima dosta primjera pacijenata ove vrste kod kojih nije došlo do neželjenih posljedica nego je, ustvari, efekat bio potpuno suprotan, tj., pacijenti oboljeli od ovih bolesti su vrlo često i izliječeni ili se njihovo stanje poboljšalo. Napominjem, da ovakvu vrstu bolesnika ne može svako liječiti i naravno bez prethodno

pripremljenih pacijenata za ovu operaciju hidžamom. O ovome će, također, biti riječi u narednim poglavljima.

Također, neki autori knjiga o hidžami ne preporučuju hidžamu mlađim osobama od dvadeset godina, niti starijim od šezdeset, međutim, praksa i iskustvo onih koji se bave hidžamom više godina dokazuje drugačije. Onaj ko želi da se sretne sa onima koji su radili hidžamu a djeca su, ili starije osobe, može mu biti omogućeno. Suprotno ovome, nalazimo da neki obavezuju svakog čovjeka starijeg od dvadeset godina da radi hidžamu svake godine. Hidžama se radi zbog potrebe i ne može se nikome narediti niti obavezati da je radi, stoga ne možemo ovu teoriju prihvatiti kao ispravnu.
Posebno se upozorava na one koji se boje raditi hidžamu, i to je, svakako, osnovano, jer pacijent u strahu umišlja da ga strašno boli, tako se nekada zna desiti da i padne u nesvjest od straha.
Ali, ovo je opet vezano za pojedince a ne za svakoga ko se boji.

ZAKLJUČAK:
Nakon svega spomenutog možemo zaključiti da je vrlo teško odrediti kome se može a kome ne može raditi hidžama. Trebaju je sportisti, jer ko zna koliko je, npr., jedan bokser dobio udaraca u glavu, ili nogometaš u nogu. Trebaju je oni koji imaju jake glavobolje, a oni mogu biti ljudi, žene, djeca. Trebaju je oni koji obavljaju teške fizičke poslove. Trebaju je, jednom riječju, svi koji su bolesni i od bilo kakve bolesti, a ako neko ne može podnijeti određeni lijek, ne možemo zbog njega postaviti pravilo koje će važiti za sve. Jer, npr., imate one koji su alergični na pencilin, a i one druge koji nisu, jednima se daje, dok drugi ga ne mogu dobiti: Isto tako, lijek trebaju šećeraši, oboljeli od raka, hemofilije, leukemije, oni koji su opsihreni, itd., a oni mogu biti muško ili žensko, različitog uzrasta, pa zar se može zbog jednih zabraniti drugima ili obratno. I zato, najbolje će ocijeniti situaciju sam hadžam, koji će odrediti kome može a kome ne može uraditi hidžamu.

5) MJESTA NA TIJELU NA KOJIMA SE MOŽE RADITI HIDŽAMA

Što se tiče mjesta na tijelu na kojima se može raditi hidžama već sam spominjao da su se mnogi zaletjeli kada su navodili broj ograničenih mjesta, pa neki kažu 23, drugi 124, treći 256, neki 68 mjesta itd., dok neki pak kažu samo jedno jedino mjesto. Međutim, za ovakva ograničavanja ne postoji nikakav teoreski a niti naučni dokaz. Kao što sam i rekao, to su autori uzeli jedni od drugih, ili je to većinom pokupljeno sa internet stranica. Istina je da se hidžama može raditi na svakom mjestu na tijelu gdje može da se postavi čaša, i pravilo bi bilo da se čaše postavljaju zavisno od mjesta bola, jer onaj koji nam je preporučio da radimo hidžamu, a on ne govori niti radi po svome nahođenju, poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, radio je hidžamu na glavi radi glavobolje, na kuku radi bola u kuku, na stopalu radi iščašenja itd. Ne znam na osnovu čega bi se mogli donijeti zaključci da se radi samo ili posebno iz ovih ili onih mjesta.

Stav onih koji su rekli da se radi samo iz jednog mjesta (kahil - pleća) je kontradiktoran, jer navode hadise u kojima je i kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu i tvrde da oživljavaju sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s jedne strane, a s druge strane, ne rade hidžamu na jednom mjestu nego stavljaju dvije čaše na pleća.

Upozorio bih da oni koji žele probati raditi hidžamu da paze na mjesta gdje se nalaze arterije i vene da ih ne bi oštetili i izazvali

neželjene posljedice. A ako neko već želi pokušati da radi hidžamu bez nadzora, neka to radi na leđima, jer je to mjesto najsigurnije i najlakše za praksu.

6)KORISTI OD HIDŽAME

Ovo je i jedna od najzanim-ljivijih tema kada je riječ o hidžami.
Da li od hidžame ima koristi? Koje su to bolesti koje se liječe hidžamom? Koje su bolesti izliječene hidžamom? Da li postoje kakve nus ili neželjene pojave u toku ili nakon urađene hidžame?
Da hidžama nije običan lijek govori nam i to da je naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko preporučivao hidžamu, sam je radio i za nju rekao daje to najbolji lijek kojim se liječe ljudi.
A ni to nije sve, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bio na putovanju na nebesa (Lejletu-l-Mia'radž), sretao meleke i oni su mu savjetovali da radi hidžamu, što neminovno ukazuje na vrijednost hidžame.
Autori koji su pisali knjige ne znam da su izostavili i jednu jedinu bolest a da je nisu spomenuli među bolestima koje su izliječene hidžamom. Kada bismo kazali da se hidžamom izliječila glavobolja, bol u leđima, ili neka manja bolest, možda to ne bi bilo zanimljivo jer će neko reći da se to može izliječiti jednim andolom ili aspirinom. Međutim, kada kažemo daje do sada izliječeno mnogo bolesti od kojih je, da kažemo, moderna medicina digla ruke, onda tu dah mnogih zastaje. Naime, hidžamom se izliječio veliki broj bolesnika koji su bolovali od dijabetesa, hemofdije, nekih vrsta raka, neplodnosti i drugih većih i opasnijh bolesti. Pa kada to znamo, onda moramo drugačije i govoriti o hidžami.
Ako pogledamo knjige koje su napisane prije nekoliko vjekova, vidjet ćemo da su mnogi već tada govorili o koristi hidžame i o bolestima koje su izliječene hidžamom. Oni koji su pisali o hidžami, Ibn Džerir Taberi, Ibn Sina, Hibetullah ibn Tilmiz, Muhammed Zehebi, Ibn Hadžer, Ibn Kajjimı i mnoga druga slavna imena i poznavaoci medicine, navode njene koristi, a oni koji

dolaze poslije njih prenose njihova iskustva i pišu o novim dostognućima.
Ljudi na ovim prostorima malo poznaju hidžamu, koja se nekako praktikovala do pedesetih godina, kada su komunisti nastojali dokinuti sve ono što je imalo veze sa islamom.
Prvi koji su donijeli hidžamu na naše prostore nakon toga vremena jesu neki Arapi koji su radili u humanitarnim organizacijama u BiH tokom rata. Oni koji su imali prilike sresti se sa njima imali su priliku da se upoznaju sa hidžamom. U maju 2006. g. u Sarajevu u kongresnoj sali KC „Kralj Fahd" održan je Prvi evropski simpozij o hidžami u organizaciji dr. Merima Omerhodžića, čiji pokrovitelj su bili Fakultet islamskih nauka i Kulturni centar „Kralj Fahd".
Na ovom simpoziju su govorili mogi profesori, a između ostalog, spomenute su i koristi od hidžame.
Od onoga što se spominje u djelima i riječima spomenutih ljudi možemo naći da hidžama, prema tradicionalnom medicinskom tumačenju, ima ulogu u zagrijavanju i regulaciji protoka energije u krvi, raspršujući hladnoću, vlagu, toksine i vjetar. Isto tako, hidžama dobro reaguje na stanja i oboljenja uzrokovana vlagom, kao bol u krstima, lumbago, išijas, bol u rukama i ramenima, bol u nogama i mišićima, stomačni bolovi sa povraćanjem, nesanica.

1 Ibn Džerir Taberi (u 310.h.g./923.g.), Ibn Sina (u 550.g./1155.g.), Hibetullah ibn Tilmiz (u 560.h.g./1165.g.), Muhammed Zehebi (u 747.h.g./1348.g.), Ibn Hadžer (u 852.h.g./1449.g.), Ibn Kajjim (u 751h.g./1352.g.)
2 Nakon mog odlaska i S. Arabiju (1998.g.) i nakon prvog povratka u Bosnu upoznao sam mnoge svoje prijatelje sa hidžamom, a neke od njih sam i poučio njenom praktikovanju. Krajem 2002.g. izdao sam jednu manju knjigu u kojoj sam pobliže opisao i objasnio tematiku hidžame spominjući i njene koristi.

Ona aktivira ljudski organizam u cijelosti, pojačava pamćenje, preventivno djeluje protiv ludila, padavice, kao što pomaže kod zarastanja rana i raznih povreda. Njome se mogu liječiti sve vrste bolesti krvnog sistema. Ona je lijek za glavobolju i neka vrste migrene, bolesti očiju, ušiju, zuba, a pomaže i funkciju kičmenih pršljenova.

Pokazalo se da hidžama uspješno liječi kostobolju i hemeroide, kao što liječi reumatizam u mišićima i hronični reumatizam. Isto tako pomaže kod upale živaca, a njome se također regulišu problemi poremećajnog hajza (menstrualni prekid).

Mnogi su imali koristi od nje kada su u pitanju plućne bolesti, bolesti krvi, bolesti crijeva, želuca, jetre i druge stomačne bolesti.

Već sam napominjao da su se hidžamom izliječile i najopasnije bolesti kao što je hemofdija, rak, dijabetes, šlagiranost.

Mnogi koriste hidžamu kao pomoćno sredstvo u liječenju sihira i džinskog dodira.

Jednom riječju, malo je bolesti koje nisu izliječene hidžamom. U tom kontestu mogli bismo reći da je hidžama lijek za svaku bolest, a o tome nas je već obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovdje će se mnogi zapitati: odakle to toliko spomenuto, a da do sada nismo o tome ništa znali niti čuli, i odakle da ta hidžama liječi tolike bolesti, i zašto se ne koristi u svim bolnicama, na svakom kontinentu i u svakoj zemlji?! Gdje su ti toliki bolesnici koji su ozdravili od tih bolesti da nam ispričaju svoje događaje?! Gdje su ti hadžami koji praktikuju hidžamu pa da im dođemo kako bi i nas riješili ovih belaja koje nosimo?!

Neka od ovih pitanja imaju svoje mjesto, dok druga pitanja su svojstvena onih koji ih postavljaju. Oni koji pitaju: kako nismo znali, kako nismo čuli i sl., sami o sebi obavještavaju.

Ovo što smo spomenuli zabilježeno je u literaturi staroj i preko hiljadu godina, a isto tako, o tome je pisano tokom prošlih vjekova. Oni koje to interesuje mogu to naću u postojećim bibliotekama.

Što se tiče današnjiice već smo rekli da su objavljene knjige koje pokazuju nalaze i mišljenja mnogih ljekara, a najbolja knjiga na tu temu je "Čudesni lijek" od dr. Diranija (izdao je i videokasetu), koji

navodi i prikazuje na desetine takvih nalaza koji svjedoče o ovome o čemu govorimo.

U samoj Saudijskoj Arabiji ne postavljaju se takva pitanja niti se traže naučne potvrde i dokazi djelotvornosti hidžame, jer je hidžama na tim prostorima poznata kao narodni lijek koji nikada od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije prestajao da se praktikuje. Običan narod na tim prostorima zna da u hidžami ima lijeka i ne pita da li će mu pomoći, da li od nje ima koristi, jednostavno, 90% njih zna za ovo o čemu sam govorio. Međutim, kada su u pitanju naši krajevi (ili cjelokupan zapadni svijet) nije na odmet da im se ukaže i odgovori na ono što ih interesuje.
Nema potrebe dizati veliku prašinu oko ovoga nego stvar treba objasniti na prost način. Npr., ako neko boluje od neke bolesti i, naravno, želi da bude izliječen, treba da, prije nego potraži pomoć u bolnici, prvo pokuša sa prostim i prirodnim lijekovima (bijeli luk, med, ćurukut...). Ako u tome nađe lijeka, neće imati potrebe za ljekarima i bolnicama, a ako ne nađe lijeka u tome, pa bolnice su sagrađene da se ljudi liječe. Međutim, ako uradi što mu je rečeno, a ne bude izliječen, mogao bi upitati: zašto je taj i taj izliječen, a ja nisam? Odgovor je prost i jasan - **hidžama liječi svaku bolest, ali ne kod svakog!**
Kad smo već kod toga da hidžama liječi svaku bolest, mnogi će upitati, nakon što posumnjaju u ovu tvrdnju - kave veze ima hidžama koja se uradi na leđima sa rakom dojke?! Kave veze ima hidžama koja se uradi na glavi sa dijabetesom čiji je problem u pankreasu?! Kakve veze ima hidžama koja se uradi na debelom mesu sa prekidom menstrualnog ciklusa, čiji je problem u materici?! Često se ovakva i slična pitanja postavljaju, a odgovor je u narednim redovima.

1 Mišljenje autora

Nučno još nije precizno dokazano na koji način hidžama djeluje i suzbija određene bolesti. Iako je hidžama bila poznata prije posljednjeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ona je poprimila jedno novo svojstvo nakon što je Allah, dželle dželaluhu, objavio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da savjetuje svome ummetu i potomstvu da rade hidžamu. To svojstvo je nadnaravnost, koju niko ne može dokučiti niti je prikazati nekim istrumentima, niti bilo kakvom tehnikom. Ta nadnaravnost, koju Allah, dželle dželaluhu, daje u pojedinim stvarima ostaće tajna do Kijametskog dana. Već smo rekli da su ispred hidžame samo dvije stvari - rukja (liječenje Kur'anom i dovama) i voda Zemzemı.
Da li neko može dokazati kako, kada nekoga ujede akrep ili zmija otrovnica pa mu se prouči suretul-Fatiha (koja se može proučiti za samo deset sekundi) da u istom trenutku prestaje bol i tragovi otrova!? Da li neko može dokazati kako, kada neko ima u bubrezima kamenac i po nekoliko kalkolita u svakom, da, nakon što popije čašu Zemzema, istog trenutka nestaje svaki trag kamencu!?
Isto tako, još uvijek se ne može dokazati kako hidžama djeluje na osobu oboljelu od raka za koju ljekari kažu da može živjeti mjesec ili dva, godinu ili dvije, pa nakon što mu bude urađena prosta operacija hidžamom, pacijent se potpuno izliječi. To će ostati Allahova tajna za nas stvorenj
Neki su, ipak, i nakon ovoga pokušali dati odgovor. Naime, mnogi psiholozi i specijalisti su pokušali objasniti ta iznenadna i neočekivana izlječenja i moglo bi se izvući iz njihovih dokaza nešto što bi se moglo nazvati djelimičnim odgovorom. Interesantni su navodi sirijskog specijaliste za tumore i bolesti raka dr. Abdullatifa Jasina (u knizi "Es-seretan, esbabuhu, ve-l-vikaje'7 "Rak, razlozi i zaštita od njega"), koji je nakon 305 ispitanih bolesnika uzetih za pokus, rekao da je velika većina (77%) dobila te bolesti nakon pshičkog stresa ili nekakvog sličnog događaja koji je vezan za psihu čovjeka. Često smo puta i sami čuli da je neka osoba dobila šećer nakon nekog stresa, brige, straha, žalosti. Zar nismo čuli da se može osijediti od straha i to za kratko vrijeme, pa možda i za

nekoliko sati? Zbog lošeg psihičkog stanja ljudi obole od mnogih bolesti, visokog pritiska, dobiju infarkt, oslijepe... Znači, sigurno postoji veza između našeg psihičkog stanja i stanja u našem tijelu. Iz toga mnogi izvode zaključak da, kako se god čovjek može razboljeti zbog psihičkog stanja, da isto tako može biti i izliječen psihičkim terapijama i za to imamo mnogo primjera.
Možemo zaključiti da oni koji ovako konstatuju, žele reći, da onaj ko se želi liječiti hidžamom treba da se duhovno pripremi, tj. da želi da bude izliječen i da vjeruje u mogućnost izlječenja pa se i dogodi izliječenje, a jedini Allah, dželle dželaluhu, zna.
Postoji i jedna druga strana koja tvrdi da razlozi bolestima (čak i smrti) dolaze s jedne druge strane, a to je urok i džinsko ili šejtansko obuzimanje čovjeka. Naime, jedan od šejhova koji liječi rukjom tvrdi da je veliki procenat (čak 90%, a ono što je izuzeto su vandredne situacije, kao lomovi, udari itd.) ljudi obolio zbog toga što su im to džini i šejtani pripremili. Npr., džin je taj koji zadržava inzulin u pankreasu, on je taj koji slabi tvoj imunitet i ne možeš se braniti od manje opasnih bolesti niti kada je u pitanju nešto drugo, on je taj koji sjedi na očima i ljudi su zbog toga slijepi, on je taj koji je obuzeo govorne organe i ljudi su nijemi i sl. Zato je kod mnogih bolesnika oboljelih od raka, šećera, sljepila, šlagiranosti itd. - uzrok bolesti nepoznat. Mora biti nepoznat kada je u pitanju džin kojeg ne možeš otkriti, spriječiti a niti šta drugo učiniti, jer doktori klasične medicine to ne poznaju.
Hidžama je ta koja itekako utječe na džine koji se nalaze u tijelu; u toku operacije i učenja rukje džini bježe iz tijela i zato se dešava da bolesnik bude izliječen od sljepila, raka, dijabetesa, istog trenutka ili istog dana, primjera je mnogo. Oni koji su pratili televizijsku stanicu "El-Medžd" u martu 2007.g. vidjeli su kako jedan od šejhova koji liječe rukjom, izjavljuje daje, uz Allahovu pomoć, rukjom i hidžamom izliječio dva slučaja "side". Bila je to zapanjujuća vijest koja je obišla sav svijet, međutim, brzo se prestalo o njoj govoriti jer to je, kako kažu, blebetanje u prazno. Niko u to ne vjeruje.
Ako bi ove dvije tvrdnje spojili, mogli bismo zaključiti da su svi bolesnici psihički bolesnici ili su pod urokom, pod džinskim obuzimanjem. Kako spojiti ove dvije konstatacije, kako doći do

zaključka!? Kako ubijediti one koji ne vjeruju niti u jedno niti u drugo!?

Pitanje se postavlja da li se može izliječiti danas najgora bolest na svijetu - sida. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao da Allah, dželle dželaluhu, nije stvprio ni jednu bolest a da za nju nije dao lijek. Samo da je taj lijek u rukji,hidćami...? Ostaje da se to dokaže i

pokaže u budućnosti. Danas mnogi ljekari u svijetu rade na tome da otkriju na koji način djeluje hidžama i da istraže njene efekate iako to neće mnogo doprinijeti učinku i rezultatima koje je dala hidžama, jer hidžama je božanski lijek; ono što je liječila prije hiljadu godina liječi i sada i liječit će i u budućnosti, inša-Allah.

Da li se može šta otkriti pa da hidžama liječi svakog a ne pojedince, to prepuštamo onima koji imaju pri ruci ambulante, bolnice, labaratorije, a vidimo da i kod nas u Bosni ima već na tom planu napretka, jer je jedan on ljekara[1] na Koševskoj bolnici u Sarajevu već uplovio u te vode.

1 Radi se o dr. Merimu Omeragiću kojeg smo spomenuli kao organizatora seminara o hidžami održanog u maju 2006.g.

ZAKLJUČAK:
Nakon svega spomenutog razumije se da nema neizlječive bolesti za hidžamu, i savjetujemo bolesnike da se oslone na Allaha, dželle dželaluhu, i da od Njega Jedinog zatraže pomoć, a onda neka poduzmu sve ono što im je njihov Gospodar zapovjedio da poduzmu kada je u pitanju liječenje.
*** Nazanimljivija i najbitnija stvar u hidžami jeste da do sada niko i nikada nije zapisao, a ni dokazao, da su se tokom hidžame, a i nakon nje, javile neke negativne nus-pojave koje bi mogle prouzrokovati neke posljedice kod pacijenta, kao što je to slučaj sa svim ostalim lijekovima koji se uzimaju i koriste na ovaj ili onaj način.
I još jednom hvala Allahu, dželle dželeluhu, Gospodaru svjetova, Koji nas poduči onome što će nam koristiti a neće štetiti, a On je Milostivi, Samolosni.

7) NEKE ZANIMLJIVOSTI, PRAVILA I UPOZORENJA VEZANA ZA HIDŽAMU

Već smo govorili da su neki pokušali postaviti neka pravila koja se vežu za hidžamu, hadžama i muhtedžima, međutim, neka od tih pravila su prihvatljiva, a neka nemaju nikakve osnove. Što se tiče pravila koja su vezana za samog hadžama, reći ćemo još da svako onaj ko želi da bude hadžam ne smije smatrati da on predstavlja neku posebnu moć u liječenju. Hadžam je taj koji samo uzima sebebe - uzroke, i on sam ne može ništa učiniti niti doprinijeti, nego je to stvar koju samo Allah, dželle dželaluhu, daje i On je Taj Koji liječi. Kada se dogodi da se intervencijom hadžama izliječi neko od bolesnika, hadžam osjeti u svojoj duši nešto što ga ponese i sebi pripiše svojstvo izliječenja, a to nije istina, nego je Allah, dželle dželaluhu, Jedan Jedini Koji daje ozdravljenje.
Drugo na šta treba upozoriti jeste da neki hadžami ograničavaju mjesta i bolesti koje se mogu liječiti hidžamom i to samo na one koje se spominju u hadisima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to je greška. Već smo spomenuli da se hidžama radi po potrebi i da se radi na svim mjestima na kojima se može postaviti čaša.
Također, novi hadžam treba obratiti pažnju na pacijente koji se boje hidžame ili se boje krvi. Naime, ima muhtedžima (pacijenata)

koji u toku hidžame dobiju vrtoglavicu, a neki znaju i pasti u nesvijest. Napominjem da se to desi u najviše 2% slučajeva i to je normalna pojava koja se zna dogoditi svakom od nas, kada, npr., ustanemo naglo, zna se dogoditi da nam se zanesvjesti. Ista stvar je i sa hidžamom, kada navučete čašama krv iz glave, ponestane krvi u mozgu i dolazi do nesvjestice. Ovo nema nikakve veze sa tjelesnom građom bolesnika. Ako se dogodi nekom od onih koji rade hidžamu nešto slično treba odmah skinuti čaše i postaviti bolesnika u ležeći položaj na leđa i malo mu podignuti noge, nakon par sekundi povratit će se u normalno stanje. Pacijenta uvijek treba postaviti u udobnu stolicu kako, ako bi došlo do ovakvog stanja, ne bi mogao pasti i ozlijediti se. U toku hidžame, kod ovakvih slučajeva, da se primijetiti da pacijentu počinju prvo da crvene oči, onda mu pobijeli lice, a zatim počinje da se znoji. Pa ako se ovako desi sa muhtedžimom obavezno ga treba pitati za stanje da bi se operacija zaustavila na vrijeme. Ovdje naročito treba obratiti pažnju u slučaju kada se radi hidžama kod više pacijenata. Tada nikako ne treba izgubiti iz vida pacijente i treba sa njima razgovarati, jer se zna dogoditi da zbog nekog razloga hadžam izađe iz sobe a pacijent padne u ovakvo stanje. Zato preporučujemo početnicima da u isto vrijeme ne liječe više od jednog pacijenta. Iz preventivnih razloga hadžam ne treba pokazivati krv muhtedžimu osim poslije dopuštenja, jer kod nekih pacijenata to bi moglo da doprinese njegovom slabom stanju.
Količine krvi koja se iscrpi i izvuče hidžamom nije nikakav znak za uspjeh ili neuspjeh, a nije to ni znak da li je pacijent bolestan ili zdrav. Dešava se da kod gojaznog i debelog pacijenta, gdje očekujete da će izaći mnogo krvi, izađe vrlo mala količina krvi. S druge strane začudite se kada kod nekog mršavka izađe i 300 - 400 ml krvi.
Isto tako treba obratiti pažnju na to da je koža ljudi koji žive u toplijim krajevima mnogo deblja i kod njih morate dobro da pritisnete da biste zasjekli kožu, dok kod stanovnika hladnijih krajevakoža je toliko mehka i tanka daje dovoljno samo dodirnuti površinu i krv je već u čašama. Naravno, to se stiče praksom i iskustvom.1

Sljedeća stvar na koju se treba upozoriti jeste da se obrati pažnja na alat i čaše kojima se radi hidžama. Svi znamo da je krv idealno sredstvo za prenošenje zaraznih bolesti, i zato na ovo trebaju obratiti pažnju i hadžami i muhtedžimi. Alat kojim se radi hidžama mora biti čist i sterilizovan. Danas su čaše uglavnom od plastike i postoje sredstva kojima se može izvršiti suha dezinfekcija. Oni koji nisu upućeni neka se obrate najbližim ambulantama ili apotekama moći će dobiti ono što žele.

1 Kroz moju ambulantu su prošli Arapi, Afrikanci, Rusi, Filipinci, Evropljani i svi oni imaju posebna svojstva i osobine.

Postoje na pojedinim mjestima hadžami koji su ustvari zločesti sihirbazi, koji traže od pacijenata da čine neke stvari koje su suprotne i vjeri i razumu. Naime, oni znaju tražiti od bolesnika da sa sobom donesu neku određenu životinju (zec, pijetao, golub...) i da je žrtvuju na ime toga i toga prije ili u toku operacije. Ovakve stvari, iako nisu česte, znaju se dogoditi i mnogi pitaju koja je to životinja koju je najbolje ponijeti sa sobom.
Upozoravamo bolesnike da ne nasjedaju na ovakve stvari jer će im to samo slabost povećati. S druge strane ima hadžama koji traže da se u toku operacije uče neke sure iz Kur'ana ili ajeti, želeći time da povećaju učinak hidžame. Ovakva stvar nije došla u sunnetu (praksi) Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i samo određivanje neke sure smatralo bi se novotarijom. Ono što se češće praktikuje jeste da se rukja potpomaže hidžamom, naročito kada se liječi od džinskog dodira, ali da se hidžama potpomaže rukjom, to se rijetko praktikuje.
Od savjeta muhtedžimima koji se mogu naći u knjigama jesu i savjeti vezani za hranu prije ili nakon urađene hidžame. Već smo govorili daje vrlo teško postaviti bilo kakvo pravilo koje bi važilo za

svakoga. Što se tiče unošenja hrane prije hidžame bolje je da muhtedžim radi hidžamu na prazan stomak, jer u slučaju nesvjestice ili vrtoglavice često dolazi do povraćanja, pa ako mu je pun stomak i povratit će, a ako je prazan onda će se iskašljati i posljedice će biti manje. Nakon hidžame treba se dobro najesti. Neki savjetuju ostavljanje određene hrane kao mlijeka i mliječnih proizvoda iako ne navode dokaze za takav stav.

Na kraju bih preporučio odgovornim ljudima u vlasti da budu na usluzi svome narodu kada je u pitanju zdravstvo, jer u mnogim državama vlasti ne izlaze u susret svom narodu iako su izabrani od njih samih. Neophodno bi bilo da se izdaju posebne dozvole ili certefikati onima koji mogu pomoći narodu u bilo kom smislu, bilo da neko liječi kineskom akupunkturom, prodaje pravi pčelinji med i njegove proizvode itd. A isto tako, kada je u pitanju hidžama, trebalo bi omogućiti njenu primjenu u ambulantama i bolnicama, gdje bi medicinsko osoblje primjenjivalo ovu vrstu liječenja. Već smo spomenuli da neki od visokokvalitetnih specijalista i ljekara rade samoinicijativno na tome.

Unaprijed se zahvaljujemo svakoj odgovornoj osobi u državi koja ovo shvati i izađe svom narodu u susret.

Treći dio
ŠERIJATSKI PROPISI VEZANI ZA HIDŽAMU

U ovom poglavlju spomenut ćemo nekoliko mes'ela (pitanja) koje se tiču hidžame, hadžama i muhtedžima, a o tome možemo govoriti kroz nekoliko tačaka:
1 - propis hidžame
2 - post hadžama i muhtedžima
3 - ihram muhtedžima
4 - zarada hadžama
5 - ženidba hadžama
6 - čistoća muhtedžima
7 - odgovornost hadžama 8 - hidžama za žene
9 - nijjet hadžama i muhtedžima

1) PROPIS HIDŽAME (Čitajući ovu knjigu mogli ste primijetiti da je veliki broj hadisa o hidžami, i zbog toga mnogi autori pokušavaju da provuku kroz uši narodu daje hidžama jedan od sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da će onaj ko je praktikuje imati veliku nagradu, naročito danas, kada je ona uveliko zapostavljena, pa ko oživi jedan sunnet ima nagradu svih onih koji ga budu slijedili u tom dobru. Međutim, iako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sam radio hidžamu, a također je i naređivao (ne u formi imperativa, već preporuke da se čini), ipak se da razumjeti da hidžama nije od onih sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji potpadaju pod "teklif - naređujuće ibadete, koji se pravno tretiraju, tako da je njeno praktikovanje pohvalno, a njeno ostavljanje pokuđeno. Ona je od stvari koje se smatraju mubah - dozvoljenim, kao jedenje, pijenje i sl.
O propisu hidžame ulema je govorila i pisala, a najljepše su riječi Ibn Hadžera i Ibn Tejmijje.
Kaže Ibn Hadžer: „Iz hadisa: 'Najbolje čime ćete se liječiti jeste hidžama', se da razumjeti utemeljenost prakticiranja hidžame kao i poticaj na liječenje njome, naročito ko je treba."[1]
Kaže Ibn Tejmijje: "U dvije vjerodostojne zbirke je zabilježeno da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Lijek mom ummetu je u

trome: medu, hidžami i kejju, a ja ne volim da se liječim kejjom.' Liječenje hidžamom je dozvoljeno kao što je prenešeno mutevatir sunnetom (mnogobrojnom ispravnim hadisima), i ulema je složna na tome".2

Ni druga ulema nije spominjala drugačiji propis hidžame, te za činjenje mubaha nema sevapa, osim što neki žele reći ako bi ostavljanje mubaha ugrozilo nečiji život onda bi ga u tom slučaju bila obaveza praktikovati (kao jedenje i pijenje da se ostane u životu), a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.

1 "Fethu-l-Bari" 13/187

2 "Medžmu-l-Fetava" 30/194

2) POST HADŽAMA I MUHTEDŽIMA

Ovo je mes'ela oko koje se ulema razišla, tako da ni do dan-danas nisu našli zajedničku riječ, a radi se o tome da li hadžam i muhtedžim pokvare svoj post nakon urađene hidžame. Jedna ulema kaže da im je pokvaren post, čak neki kažu da ga moraju napostiti, dok su neki i strožiji pa kažu da se moraju otkupiti za taj prekršaj tako što će postiti dva mjeseca uzastopno. Nasuprot njima je ulema koja kaže da post njih dvojice neće biti pokvaren i s te strane nema nikakvog ukora niti kazni. Svi oni imaju dokaze. Čiji je dokaz bolji, jasniji, prihvatljiviji?... - nastavite čitati sljedeće redove.

A - Dokaz onih koji kažu da i hadžam i muhtedžim gube post jeste hadis u kojem se kaže: „Prošao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pored dvojice koji su radili hidžamu, a bio je mjesec ramazan u godini osvojenja Mekke, pa je rekao: 'Pokvario je post hadžam i muhtedžim (onaj koji radi a i onaj kome se radi).'"

B - Dokaz onih koji kažu da njih dvojica ne gube post jeste hadis u kojem se kaže: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu a postio je."

A - Od uleme koji se drže prvog dokaza, tj. da hadžam i muhtedžim gube post, jesu: Alijj ibn Ebi Talib, Imam Ahmed, Ishak, Ata', Ibn Tjmije, Ibn Kajjim i šejh Ibn Baz.

B - A od uleme koja kaže suprotno, tj. da njih dvojica ne gube post, jesu: Ibn Omer, Ibn Abbas, Ibn Mes'ud, Aiša, Ebu Hanife, Šafija, Malik, Ibn Hazm i šejh Albani.

Što se tiče dokaza onih koji kažu da hadžam i muhtedžim ne gube post, ne postoji nikakav problem u tom dokazu, taj hadis je je vjerodostojan i zabilježen je u mnogim zbirkama, a od njih je i Buharija u svom "Sahihu" (br. 1938).
Međutim, što se tiče dokaza onih koji kažu da hadžam i muhtedžim gube post, a hadis smo već spomenuli, oko njega je veliko razmimoilaženje uleme, i ovo je jedan od najčudnijih hadisa kojeg jedan istraživač može da upozna prilikom izučavanja hadisa. Mnogima ni do dan-danas ovaj hadis nije najbolje rasvijetljen. Pokušao sam naći odgovor kod najeminentnije uleme hadisa u S. Arabiji1, međutim, odgovor nije bio zadovoljavajući. Na kraju me je savjetovao šejh El-Gudejan da predam svoj rad Stalnoj komisiji za fetve na razmatranje ove mes'ele, što bi itekako doprinijelo rasvjetljavanju ovog hadisa. Naime, o čemu se radi?

1 Šejhova kao Abdullah el-Mutlak. Abdullah es-Sa'd, Abdu-l-Kerim i Muhammed el-Hudejr. Abdullah el-Gudejan. šejh El-Džibrin i dr.

Prvo što je zanimljivo za ovaj hadis jeste da skoro nema niti jedna zbirka hadisa a da ne navodi ovaj hadis, osim dva Sahiha! -Sahih Buharije i Sahih Muslima. A bilježe ga: Ebu Davud, Ibn Madže, Et-Tirmizi, Ahmed, Ed-Darimi, Ibn Džarud, Et-Taberani, El-Hakim, El-Bejheki, Ibn Hiban, Ibn Huzejme, Et-Tahavi, Ibn El-Ea'rabi, Abdur-Rezzak, Ibn Ebi Šejbe, Buhari (fi Tarihihi), El-Bezzar, Ibn Adijj, El-Hatib El-Bagdadi, El-Ukajli, Ibn Šahin, Ebu Tahir i drugi.

Drugo što je zanimljivo jeste da ga prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, devetnaest ashaba, i to: Sevban, Rafi' ibn Hadidž, Sedad ibn Evs, Ma'kil ibn Jesar, Usame ibn Zejd, Bilal, Alijj ibn Ebi Talib, Ebu Musa el-Eš'ari, Aiša, Ebu Hurejre, Džabir ibn Abdillah, Abdullah ibn Mes'ud, Enes ibn Malik, Ebu Zejd el-Ensari, Sa'd ibn Malik, Abdullah ibn Abbas, Abdullah ibn Omer, Semure ibn Džundub i Ebu Bekre, Allah bio sa njima zadovoljan.

Treća stvar, koja je i najzanimljivija, jeste da je ovaj hadis dobio sve ocjene hadisa koje se mogu dodijeliti jednom hadisu, za njega je rečeno: mutevatir, sahih, hasen, daif, munker, batil.

Červrto je da je ovaj hadis (mud'tarib) pun zamršenosti i najasnoća, poremećaja i smetnji da bi se mogao ocijeniti vjerodostojnim hadisom. U tekstovima ovog hadisa određeno je mjesto, dan, godina i muhtedžim. Kod svega nabrojanog ima zamršenosti i različitosti. Ono što predstavlja najveći problem i nejasnoću ovom hadisu jeste da se ovaj slučaj dogodio u Medini osamnaestog ramazana u (osmoj) godini osvojenja Mekke a muhtedžim je bio Džabir ibn Ebi Talib, a nema sumnje daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u to vrijeme bio u Mekki, dok je Džabir poginuo mnogo prije u Bici na Mu'ti1.

1 Gazvetu Mu'ta dogodila se u džemade-l-ula, 8. h.g. (četiri mjeseca prije osvajanja Mekke)

Peto, isto tako zanimljivo, je da nisam našao (u meni dostupnoj literaturi) o ovome problemu da je ulema pisala ili govorila u ranijim knjigama. o ovome sam pitao ulemu i nisam našao odgovor. Jedini koji se dotaknuo ovog problema jeste šejh Furejh ibn Salih el-Behlalı u knjizi "Tahkiku-l-kelam fi ihtidžamis-savvam", a ova knjiga govori o problematici ovog hadisa. Ipak, nakon dugotrajnog isčitavanja da se zaključiti daje hadis izgovoren prije osvojenja Mekke i s te strane neki rivajeti ovog hadisa su ispravni, te da je hadis derogiran, i da hadžam i muhtedžim nakon urađene hidžame neće izgubiti post, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.
Postoje i drugi dokazi (iako su većina njih slabi hadisi) kojima se dokazuje da se hidžamom ne gubi post a daje hadis u kojem se prenosi da hadžam i muhtedžim gube post derogiran.
Nakon navedenog da se primijetiti daje hadis: "Izgubili su post ova dvojica", derogiran, a ovako kaže i većina uleme, čije stavove iznose Imam Šafija, Ibn Šahin, Ibn Hazm, Ibn Hadžer, El-Ajni, El-Hazimi i Ez-Zerkani.
Kaže Ibn Hadžer, prenoseći govor Ibn Hazma: „Kaže Ibn Hazm: 'Lanac prenosilaca mu je vjerodostojan i rad po njemu je obaveza, zato što olakšica dolazi nakon tegobe, i razumije se da ona ukazuje na derogaciju gubljenja posta onoga ko uradi hidžamu, bez obzira bio hadžam ili muhtedžim".2
Također postoji mišljenje da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mislio da su ova dvojica izgubili post kao što se gubi jelom i

pićem, nego su izgubili sevap od posta, jer se prenosi u nekim rivajetima da su ova dvojica ogovarali nekog čovjeka i daje zbog toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo rekao. Također, neki žele kazati da ima i drugo značenje, a to je da hadis znači "mogli bi izgubiti post", muhtedžim zbog slabosti poslije hidžame, a hadžam zbog toga što postoji opasnost da mu uđe u grlo krv koju siše kroz cijevčicu.

1 Jedan od učenika šejha Ibn Baza.
2 "Fetliu-l-Bari" 4/178

Neki drugi, pak, rekoše daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored njih a već je nastupio iftar, pa neka se iftare. Da li su ovakva mišljenja ispravna Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna, a da oni imaju osnovu, ukazuje nam na to govor Ševkanija u knjizi "Nejlu-l-Evtar", gdje kaže: "Hadis Ibn Ebi Lejle, Enesa i Ebi Seida ukazuje da hidžama nije haram i da ona ne kvari post hadžama i muhtedžima..." i kaže: „Ali u svakom slučaju bolje je za postača da izbjegava hidžamu, i može se govor Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Pokvario je post hadžam i muhtedžim', razumjeti u prenesenom smislu, figurativno, zbog dokaza koji upućuju na to i koji nas navode da on ne znači stvarno i istinito gubljenje posta."1
Da bi se naveli svi hadisi i spomenula sva mišljenja uleme na ovu temu trebalo bi nam mnogo prostora, pa ćemo se ograničiti na stavove uleme četiri mezheba, koji kažu:

Stav hanbelijskog mezheba:

Kaže Ibn Kudame: "Hidžama kvari post hadžama i muhtedžima...", onda je naveo mišljenja drugih mezheba i rekao: ,,A naš dokaz je hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Pokvario je post hadžam i muhtedžim."2

Stav šafijskog mezheba:

Kaže En-Nevevi: „Rekao je Šafija i naši imami: 'Dozvoljeno je postaču da radi hidžamu i neće mu post biti pokvaren'"3

Stav malikijskog mezheba:

Kaže Malik: "Ne prezire se hidžama za postača osim iz straha da ga ne oslabi; postaču koji uradi hidžamu i ne omrsi se sve dok ne omrkne, hidžama nije zabranjena i ne treba napostiti taj dan."4

1 "Nejlu-l-Evtar" 4/228
2 "El-Mugni" 4/350
3 "Kitabu-l-Medžmua" 6/252 4nEl-Muvette"/177

Stav hanefijskog mezheba:
Kaže El-Kasani: "Ne prezire se hidžama za postača, jer je preneseno od Ibn Abbasa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu a postio je, a da hidžama kvari.post postača, ne bi je radio."1
Nakon svega navedenog da se zaključiti da hidžama neće pokvariti post hadžama i muhtedžima. Teoriji onih koji zabranjuju hidžamu postaču - zbog toga što bi ga to oslabilo i mogao bi izgubiti post, a hadžam bi mogao pokvariti post jer mu može nešto od krvi ući u grlo -nema mnogo mjesta. Šta ako muhtedžim uradi hidžamu na stopalu ili cjevanici, da li će ga to dovesti do slabosti? A šta ako ga u svim situacijama ne dovede do slabosti, zbog čega bi post bio pokvaren? Danas hadžam koristi novi alat i uopšte njegove usne ne dodiruju krv, pa šta će mu onda pokvariti post?
Postoje i druga pitanja koja se vežu za ove pretpostavke, međutim, ako je značenje hadisa - Njih dvojica su izgubili post - u stvarnom smislu, onda je tako. Ali ako prihvatimo mogućnost da je derogiran drugim hadisima, ili da ga razumijemo metaforički, ili prihvatimo teoriju da bi moglo ovo ili ono, onda to zavisi od osobe do osobe, i ne može se postaviti kao opšte pravilo, a Allah dželle dželaluhu, najbolje zna.
1 "Bedaius-Senai" 2/638

3) IHRAM MUHTEDŽIMA
Ova mes'ela se tiče samo onih koji obavljaju umru ili hadždž, i koji dok su u ihramima imaju određene zabrane, kao što su: oblačenja šivene odjeće, odsijecanje nokata, brijanje dlaka sa tijela, lov itd., pa ako prekrše neku od zabrana moraju dati fidiju (otkup za ove prestupe) kako bi im bilo oprošteno. Ovi prestupi se mogu dogoditi namjerno ili iz zaborava. Ako su iz zaborava učinjeni, nema fidije, a ako su namjerno ili po potrebi učinjeni, hadžija se mora otkupiti.
Što se tiče hidžame ona se, kako smo već rekli, može raditi na svim mjestima na tijelu. A što se tiče same krvi ona nije od prestupa ihrama i njeno puštanje ne zahtijeva nikakvu kaznu, međutim, ako bi se radila na glavi onda bi muhtedžim imao potrebu da obrije jedan dio glave i time bi napravio prestup u ihramu. Postavlja se pitanje: da li u tom slučaju treba da se otkupi?

Na ovu temu zabilježen je hadis u kojem se kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu a bio je u ihramima.
(5695
- Bilježi Buharija od Ibn Abbasa daje rekao: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu a bio je u ihramima."1
(2886
- Bilježi Muslim od Ibn Buhejne daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na putu za Mekku kao muhrim radio hidžamu na sredini glave."2
U obrazloženju ovog hadisa kaže imam En-Nevevi: "Ovaj hadis je dokaz daje muhrimu dozvoljeno raditi hidžamu, a ulema je složna na tome da ju je dozvoljeno raditi na glavi i na drugom mjestu ako za to bude imao potrebu, pa čak i ako bi trebao u toj situaciji obrijati jedan dio kose, s tim što bi se morao otkupiti, a ako ne bude brijao kosu nema fidije.

1 El-Buhari br. 5695
2 Muslim br. 2886

Osnova ove mes'ele se nalazi u govoru Allaha, dželle dželaluhu, koji kaže: 'A onaj među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči neka se postom ili milostinjom ili kurbanom iskupi'1. Iz ovog hadisa se razumije daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao potrebu da radi hidžamu na sredini glave i tada je neizbježno brijati kosu, ali ako bi muhrim htio raditi hidžamu bez potrebe, a da to zahtijeva brijanje kose, to bi bilo zabranjeno, jer je zabranjeno brijati kosu; međutim, ako ne bi brijao kosu (ako radi hidžamu na mjestu gdje nema kose) onda je to dozvoljeno u našem mezhebu (šafijskom) a također i kod većine uleme, i tada muhrim neće plaćati fidiju (otkup). Prenosi se od Ibn Omera i Malika da su je prezirali, a kaže El-Hasan el-Basri da je fidija obavezna. Naš dokaz je da puštanje krvi nije od prestupa ihrama. Ovaj hadis sadrži jedan od propisa ihrama, a to je da brijanje, odjeća, lov i tome slično, što je od prestupa ihrama, da ih je dozvoljeno raditi u slučaju potrebe, s tim da je muhrim obavezan otkupiti se ako bude trebao brijanje ili oblačenje odjeće zbog hladnoće ili studeni, ili mu je potrebno da zbog potrebe ulovi kakvu divljač, ili druge neke potrebe, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna."2

Imam En-Nevevi, rahimehullah, je bio jasan po pitanju ove mes'ele, i kod nje nema mnogo razilaženja. Razumije se, da onaj ko uradi hidžamu na glavi i pri tome obrije jedan dio glave, otkupit će se, a fidija je ono što se navodi u kur'anskom ajetu da izabere jedno od troga: post ili nahraniti siromašne ili zaklati kurban, a sam propis o fidiji nije naša tema.

1 Prijevod značenja El-Bekare, 196.
2 "Šerhu Sahihi Muslim" 8/362

4) ZARADA HADŽAMA

Pri ranijem načinu prakticiranja hidžame, u kojem je hadžam sisao krv ustima kroz otvor ili malu cjevčicu na rogu, nije bilo moguće izbjeći da u toku rada ne uđe krv u usta hadžamu. Iz toga vidimo koliko je taj posao prljav i nezahvalan, međutim, uprkos tome postojali su hadžami i oni koji su trebali hidžamu kao lijek. Nakon urađene hidžame trebalo je dati naknadu hadžamu kao i pri svakoj drugoj usluzi. Neko ti sagradi kuću i ti mu platiš njegov rad, drugi ti očisti avliju, treći radi kao trgovac itd., i svima njima treba platiti, kao što je došlo u nekim hadisima da treba isplatiti radniku njegovu zaradu prije nego mu se znoj osuši. S te strane Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada nikoga zakinuo niti obespravio.

Mnogi učenjaci smatraju da je zarada putem hidžame pokuđena, dok je neki smatraju i zabranjenom. Svoje stavove izgradili su na sljedećim dokazima:

(2103 : - Bilježi Buharija od Ibn Abbasa da je rekao: "Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu i platio je onome koji mu je radio, a daje bilo haram ne bi mu platio."1

Nasuprot ovom hadisu je hadis koji govori o pokuđenosti uzimanja plate:

- Bilježi Muslim od Rafie ibn Hadidža daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Naknada (zarada) za psa je zabranjena, i naknada prostitutke je zabranjena, i naknada hadžama je zabranjena."2

1 El-Buhari br. 2103
2 Muslim br. 4102

Vidimo da su ova dva hadisa suprotna jedna drugom,[1] a u njihovu ispravnost nema sumnje, te mora postojati način kako ih pomiriti. Neki su pokušali dokazati derogaciju zabrane uzimanja naknade ali za to nema mjesta, jer se ne mogu dokazati mjesto niti vrijeme u kome su kazani hadisi, a ako se hadisi mogu spojiti onda je to preče od same istrage za derogacijom. Ono što je pošlo za rukom jeste da se nađe neki spoj, a to je da se da zaključiti da zabrana koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao u ovom hadisu nije na stepenu harama nego na stepenu mekruha, tj., prezira, zbog toga što je hidžama bila, obično, zanimanje robova, kao i način na koji se obavljala bio je odvratan i neprijatan, te zbog toga nije bilo lijepo zarađivati na taj način.
Arapska riječ habis ima više značenja, kao: zao, loš, podmukao, škodljiv, štetan, neprijatan, zabranjen itd., te pod ta značenja potpada i hidžama, a to je da je to neprijatno i sl. U tom kontestu su i riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže za crveni i bijeli luk da su habisejn, kako stoji u hadisu, a niko i nikada nije rekao da je zabranjeno jesti bijeli ili crveni luk, međutim, ako neko pojede bijeli luk pa takav dođe na namaz u džamiju i svojim neprijatnim zadahom iz usta bude ezijetio klanjače, svakao da se u tom slučaju luk može nazvati habis - zabranjen ili odvratan. Zbog toga je i zarada hidžamom nazvana habis - zabranjena ili neprijatna.
Ovako je bilo prije, a pitanje se postavlja da li je hidžama od ibadeta ili adeta - uobičajenih radnji? Vidjeli smo, dok smo govorili o njenom propisu, da ona spada u adete, to jest, dozvoljene stvari. Danas su mnogi hadžami ugledni ljudi i građani, visokokvalifikovani ljekari i hirurzi. Način na koji se danas obavlja hidžama nije kao prije, da hadžam siše krv ustima, nego se radi sa novim, čistim i sterilnim alatom. Da li su ovi hadžami i oni nekadašnji isti? Ima onih koji kažu da jesu, jer svako zanimanje koje je vezano za hirurgiju je odvratno i neprijatno. Kada se neki od doktora susreće sa bolesnicima i mora ih čistiti od izmeta, pregledati ih kroz analne otvore i sl., njegovo je zanimanje odvratno i neprijatno, te s te strane i njegova zarada je pokuđena, a tu spada i hadžam. Da li je ovaj stav ispravan, da se o tome raspravljati, jer znamo kakvo mjestu u društvu npr., ima jedan

poznati hirurg, i ko je taj da mu kaže da ostavi svoj posao i da traži ono što mu je halal. A ako je ovaj stav ispravan, onda se nema o čemo mnogo raspravljati, dozvoljeno mu je, ali nije haram.
Da se ulema dotakla ovog pitanja govore nam sljedeći redovi:
Kaže Ibn el-Esir daje rekao El-Hattabi: „Pas je nečistoća, zinaluk je haram, davanje naknade za njih i uzimanje te naknade je haram, a što se tiče naknade hadžama i izjave da je habis, to se odnosi na pokuđenost, jer je hidžama dozvoljena".1
Kaže Ibn el-Kajjim, nakon što je spomenuo hadise: "U njima je dokaz za unajmljivanje doktora ili nekog drugog ali bez određivanja cijene, nego će mu platiti identičnu nadnicu ili će mu dati nešto drugo sa čim će biti zadovoljan. I u ovim hadisima je dokaz daje dozvoljena zarada onome ko se bavi hidžamom, iako nije lijepo slobodnom2 da se hrani od te zarade s napomenom da mu nije haram - zabranjeno, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao hadžamu naknadu ali mu nije zabranio da se njome hrani. Što se tiče Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, naziva za zaradu habis - zabranjeno ili neprijatno, to je isto kao što je nazvao crveni i bijeli luk habisejn, a iz toga se ne razumije da su haram."3
Kaže Et-Tahavi: „Prenosi se od Ibn Abbasa da mu je došla neka žena pa rekla: 'Imam jednog mladića (roba) koji je hadžam, a stanovnici Iraka kažu da ja jedem zaradu od krvi.' Reče joj Ibn Abbas: 'Slagali su, ti se hraniš od plate tvog roba.' Kaže Et-Tahavi: 'U vrijeme hilafeta Omera ibn el-Hattaba hadžami su imali posebne radnje.' Rekao je Jahja ibn Seid el-Ensari: 'Muslimani su složni da je zarada hidžamom dozvoljena, i niko se tome ne protivi.'"4

1 Mi se ovdje zadovoljavamo sa ova dva hadisa, mada postoji još hadisa na ovu temu istog ili sličnog sadržaja.

Kaže Ibn Tejmijje nakon što je upitan o čistoći hadžama i propisa uzimanja naknade: "Hvala Allahu, što se tiče ruku hadžama, ako budu čiste od nedžaseta, one će biti kao ruke drugih muslimana, i neće mu škoditi ako mu se zaprljaju krvlju, jer će ih oprati isto kao kada se zaprljaju nedžasetom poslije čišćenja nakon nužde i on ih nakon toga opere. Zabilježeno je u dva "Sahiha" od Ibn Abbasa da je rekao: „Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu i platio je hadžamu, a da je bilo haram ne bi mu davao naknadu."

Također se bilježi u dva "Sahiha" od Enesa da je upitan o naknadi hadžama, pa je rekao: „Radio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu, a radio mu je Ebu Tajjibe, pa je naredio da mu se plati u hrani dva sa'a1, i razgovarao sa njegovim pretpostavljenim da mu olakšaju (u njegovim obavezama). Nema sumnje, da hadžam za urađenu hidžamu zaslužuje naknadu za svoj rad i na ovom mišljenju je sva ulema, osim što postoji slabo mišljenje suprotno ovome."2

Nakon svega navedenog da se zaključiti da je bavljenje hidžamom slično doktorima koji rade na mjestima gdje se dolazi u dodir s krvlju, izmetom itd., te takvo zanimanje nije pohvalno jer je takav doktor uvijek u dodiru sa nečistoćama. Ako uzmemo da se za neku operaciju (makar to bila i prosta kao što je hidžama) mora uložiti dosta novca i vremena onda se mora to s neke strane nadoknaditi, a to pada na onoga kome se čini usluga, zbog toga neki čak kažu daje vadžib - obaveza platiti takvu uslugu.

Najbolje je naći i neka druga zanimanja tako da jedini izvor zarade ne bude isključivo od bavljenja hidžamom, a naknadu za hidžamu koristiti za neke druge potrebe, kao kupovinu opreme za hidžamu, kupovinu i popravku auta, plaćanja komunalija itd. U tom smislu Ibn Madže bilježi hadis u kojem se kaže da je jedan od ashaba tražio da mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ohalali zaradu hidžamom pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio, a kada mu je spomenuo da je slabog imovinskog stanja i da ima velike potrebe, rekao mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Iskoristi svoju zaradu da natoviš hajvana kojeg koristiš za natapanje ili nahrani svog roba sa tom zaradom"1, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.

1 Sa* a je mjera za količine a iznosi četri pregršti.

2“Medžemu-l-Fetawa“ 30/191

1 Ibn Madže br.2166, hadis je dobar.

5) ŽENIDBA HADŽAMA

Ova mes'ela je bliska ovoj prethodnoj jer govori o položoju hadžama u društvu, u smislu - da li je zanimanje hidžamom pohvaljeno ili pokuđeno, da li je hadžam poželjan da se nađe u krugu uglednih ljudu, da li će hadžamovo zauzimanje biti poštovano, da li će njegovo svjedočenje biti primljeno i sl. Da li ova pitanja imaju mjesta; da li se u društvu gleda u zanimanje čovjeka; da li isti položaj u društvu ima muftija i kujundžija, trgovac i smećar? Da je ovako i sami znamo da jeste. Nas sada interesuje položaj hadžama i njegovog zanimanja u društvu. Od svega toga nabrojanog interesuje nas samo jedna mes'ela a to je ženidba hadžama; ako bi hadžam zaprosio kćerku od nekog uglednog čovjeka da li bi taj čovjek pristao da uda svoju kćer za njega. Na našim prostorima (Evropa, BiH...) ovo možda i nije veliki problem, jer je hadžam kod nas kao i doktor ili hirurg, dok, npr., na Arapskom poluotoku zanimanje hidžamom je vrlo nisko i prezreno i najsličnije je zanimanjima naših smećara na ulici. S druge strane, mezhebski pravni pravac (hanefijski) je drugačiji u nekim propisima od drugih mezheba, pa i u pogledu ove mes'ele. Najbolji primjer za ovo je, da npr., smećar zaprosi hodžinu kćer ili kćer nekog uglednog, poštenog i bogatog trgovca. Da li je on priličan i dorastao njihovim kćerima? Da li bi oni bili zadovoljni da im se kćer uda za njega!? Na Arapskom poluotoku sigurno ne bi, a kod nas? Odgovorite sami.

Neko će upitati zbog čega o ovome uopće raspravljamo. Naime, u Šerijatu (kada se govori o šartovima / uvjetima braka, i da li postoje kakve zapreke da mladenci stupe u brak i šta treba da bude odgovarajuće i podesno između njih da bi stupili u brak) postoje pravila kojih se mora držati i ona su zasnovana na dokazima iz Kur'ana i sunneta. Kako nisu naša tema sami propisi braka, nas interesuje samo ono što je vezano za hadžama kada govorimo o braku. Kod neke uleme jedan od uslova ispravnosti braka je da zanimanje momka (prosca) bude odgovarajuće, tj. doraslo zanimanju mlade, odnosno, zanimanju oca djevojke, u suprotnom nije dozvoljeno sklapanje braka mladencima. Ovaj stav nije sagrađen na dokazima ni ispravnim, a niti neispravnim, nego je izvučen na osnovu fikhskog pravila el-adetu muhakkeme - običaj

presuđuje. Tako, u hanbelijskom mezhebu pored ostalih uslova za ispravan brak je i uslov kojeg smo spomenuli, a to je zanimanje. Ovaj uslov nije prihvaćen kod mnogih pravnika, uleme iz hanbelijskog mezheba, ali se može naći kod drugih mezhebskih pravaca. Urf, tj., adet, običaj kao nesamostalni (dopunski) izvor šerijatskih propisa je legitiman po konsenzusu uleme, naravno, na temelju dokaza koji upućuju na to, iako postoji razmomilaženje u samim uslovima legaliteta. Da li se propis može graditi na lokalnim običajima ili mora vladati u svim krajevima svijeta, također je pitanje oko kojeg se razišla ulema. Kao i kod svih propisa i ovdje nemamo namjeru ulaziti u šire rasprave oko same tematike urfa.1
Imam Ahmed je rekao da zanimanje hadžama nije na rangu zanimanja trgovca, te zbog toga ne može se ni oženiti kćerkom trgovca, a ako bi se kći trgovca udala za hadžama obaveza je šerijatskom sudu da ih razdvoji. Da li je društvo i okolina u kojoj je živio imam Ahmed bila takva da to nije prihvatila, da li je tako bilo i u drugim zajednicama za vrijeme ovog alima, da li to važi i danas? Što se tiče današnjeg vremena, hadžam zauzima različita mjesta u društvu. Tako na Arapskom poluostrvu zanimanje hidžamom i dalje nije pohvalno jer ga i dan-danas većinom obavljaju Afrikanci. Međutim, već je počelo da se mijenja ovo mišljenje jer mnogi ljekari iz Sirije i Egipta su uspjeli da u privatne bolnice i ambulante ubace hidžamu kao redovnu ljekarsku terapiju. Za razliku od Arapskog poluostrva, u Siriji, Kini, Egiptu, kao i u Americi i Evropi zanimanje hadžama je poželjno i traženo. Da li stav imama Ahmeda važi u današnje vrijeme i na ovim prostorima? Nisam alim da donosim fetve, ali poznavajući i osjećajući svoj položaj kod mojih pacijenata i prijatelja, smatram da je zanimanje hidžamom (ili bilo koje drugo zanimanje) ipak lokalnog karaktera, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna. Još bih napomenuo da postoji i hadis koji se može uzeti kao argument da stav imama Ahmeda važi samo za njegovo vrijeme i društvo.
- Bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre da je Ebu Hind radio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, hidžamu na tjemenu, a zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "O sinovi Bejade, oženite Ebu Hinda, i ženite se od njega."1
Za kraj bih spomenuo riječi dr. Vehba ez-Zuhejla koji kaže:

"Što se tiče određivanja podesnosti zanimanja o tome donosi sud urf, ali postoje razlike od mjesta do mjesta, i od vremena do vremena. Nekada jedno zanimanje u jednom vremenu biva prosto, dok u nekom drugom vremenu biva pohvaljeno; nekada zanimanje u jednom mjestu biva pokuđeno, dok će u drugom mjestu to isto zanimanje biti pohvaljeno."2

1 Šire se može pročitati o urfu u knjizi dr. Muharema Štulanović „Urf", Bihać, 2004.g.
1 Ebu Davud br. 2102, hadis je dobar.
2 "Fikhu-l-Islami ve edilletuhu" 7/247

6) ČISTOĆA MUHTEDŽIMA

Pod pojmom čistoća muhtedžima misli se da li je muhtedžim nakon urađene hidžame obavezan ponoviti abdest ili okupati se. Također, pod ovim se misli i na čistoću same krvi, i šta činiti sa krvlju hidžame. Na ovu temu imamo nekoliko hadisa.
- Bilježi Buharija u svom "Sahihu" i kaže: "Rekao je Ibn Omer i El-Hasan za onoga koji uradi hidžamu da mu je dovoljno očistiti mjesta (ranu) na kojima je radio hidžamu".1
Kaže Ibn Hadžer komentarišući ovaj hadis: „Njegov govor: 'Rekao je Ibn Omer': 'Ako bi radio hidžamu očistio bi samo rane.' Njegov govor: 'Rekao je El-Hasan: 'On je upitan o čovjeku koji uradi hidžamu, koji je propis vezan za njega?' 'Odgovorio je: 'Očistit će samo rane.' A na kraju je rekao: 'Prenosi se od El-Lejsa da je rekao: 'Dovoljno je muhtedžimu da obriše mjesta na kojima je radio hidžamu i takav će obavljati namaz i nije obavezan kupati se.'"
- Bilježi Ebu Davud od Abdullaha ibn Zubejra da mu je Aiša kazivala da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao u četiri slučaja: zbog dženabeta, petkom, poslije hidžame i poslije kupanja mrtvaca."3
Kaže imam Es-San'ani komentarišući ovaj hadis: „Prenosi se od Enesa ibn Malika da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu i poslije toga klanjao, a nije obnavljao abdest." Hadis bilježi Darekutni i ocijenio gaje slabim, jer je u lancu ovog hadisa Salih ibn Mukatil a on nije od jakih prenosilaca, a Nevevi ga je spomentio u poglavlju slabih hadisa (u knjizi "Hulasatul-ahkam"). U ovom hadisu je dokaz da izlazak krvi, osim iz dva otvora, ne kvari abdest.1 A što se tiče kupanja poslije hidžame rečeno je da je to sunnet - nekada se praktikuje, a nekada ostavlja. Preneseno je od

Alije, radijallahu anhu: „Kupanje poslije hidžame je sunnet, a ako bi se samo očistile rane i to bi bilo dovoljno."2

1 "Sahihu-l-Buhari" Kitabu-l-vudu, hadis muallek, str. 17.
2 "Fethu-l-Bari" 2/374
3 Ebu Davud, br. 348, hadis je slab.

Kaže El-Kurtubi: "Naredio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se zakopa njegova krv nakon što je uradio hidžamu kako se psi ne bi okupljali oko nje, a u hadisu se prenosi da je Amir ibn Aabdullah ibn Ez-Zubejr rekao: 'Moj otac mi je pričao da je došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on radio hidžamu, pa kada je završio rekao mu je: 'O Abdullahu, odnesi ovu krv i baci je, ali pazi da te niko ne vidi!' Kada se udaljio od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, donio je odluku i popio je krv. Kada se vratio, upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'O Abdullahu, šta si uradio sa onom krvi?' On odgovori: 'Ostavio sam ju je na najskrivenije mjesto, mislim da niko od ljudi ne zna gdje.' Upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: A da je nisi možda popio?' Odgovori: 'Jesam.' Upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Zašto si popio krv? Teško ljudima od tebe i teško tebi od ljudi.'"3

A što se tiče stava poznata četiri mezhaba, jedino malikijski mezheb zastupa mišljenje da nije potrebno obnavljati abdest niti se kupati poslije hidžame. Drugi mezhebi su na tome da se treba kupati ili obnoviti abdest, a onda i poslije toga sami imami unutar svakog mezheba su se razišli po ovom pitanju. Da bi nabrojali sva ova mišljena trebalo bi nam mnogo prostora kao i u drugim mes'elama, pa ćemo samo ukazati na knjige u kojima se mogu pročitati sva ova mišljenja.4

Zaključio bih ovo izlaganje govorom Ibn Tejmijje, koji kaže: "Nije prenesena od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerodostojna predaja daje naredio obnavljanje abdesta poslije hidžame, kao što nije naređivao svojim ashabima abdest kada su ranjavani, iako su rane bile česte (s mnogo krvi)."1

Iz navedenog se da primijetiti da onaj koji uradi hidžamu nije obavezan da se okupa, niti obnovi abdest, a što se tiče krvi, ona je nečista i baca se na bilo koje mjesto, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.

1 „Subulus-Selam“ 1/211
2 „Subulus_ Selam“ 1/254
3“Tefsiru-Kurtubi“ 2/101, hadis je slab.
4 Pogledaj „El-Mugni“ 1/184, „El-Medžimu“ 2/65, „Fikhu-l-Islami ve ediletuhu“.1/267, „El-Hudždže“ 1/282, „El-Umm“ 7/165, „El-Mudevvenetu-l-Kubra“ 1/188, „El-Musannef“ (Ibn Ebi Šejbe), 1/468, „El-Musannef“(Abdur-Rezzak), 1/180.
1 „Medžmu-l-Fetava“ 20/527

7) ODGOVORNOST HADŽAMA

Prilikom liječenja hidžamom može doći do neželjenih posljedica, te je neophodno znati kako postupiti u tim situacijama. Ako se desi da se pacijentu pogorša stanje ili čak da umre, to povlači za sobom neke zakonske mjere po šerijatskom a i drugom zakonu. Da li je liječnik odgovoran za te posljedice? Na ovo pitanje možemo naći odgovor u sunnetu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a i uleme je pojasnila ove propise.
- Bilježi Ibn Madže od Abdullaha ibn Amra daje rekao: „Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Ko se (kao laik) počne baviti liječenjem, a ne poznaje liječništvo prije toga, on je odgovoran.'"1 Kaže El-Mennavi objašnjavajući ovaj hadis: „To jest, onaj ko se upusti u liječenje, a nema nikakvog iskustva. Infinitiv tefeuul ukazuje na usiljenost i pretvaranje u nečemu i otpočinjanje s ceremonijama i izvještačenosti a ustvari ne poznaje taj zanat. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi "on je odgovoran", tj., onaj ko se upusti u liječenje plaća krvarinu ako umre (pacijent) jer je on bio razlog za njegovu smrt, zbog svoje nepromišljenosti i srljanja u nešto što ne poznaje. A onaj ko ima iskustva i usavršio je znanje i zanat liječenja, i naučio gaje od onih koji su ga utemeljili, pa bude iskoristio svo svoje umijeće, taj neće biti odgovoran (za smrt pacijenta)." Rekao je El-Hattabi: „Niko se (od uleme) ne razilazu u tome da je liječnik, ako njegovim razlogom pacijent umre, odgovoran, ali će samo platiti krvarinu bez da bude sam ubijen, ako je samovoljno postupio bez izuna pacijenta, a u plaćanju krvarine pomoći će mu njegova familija. Ovaj hadis obuhvata svakoga ko se bavi bilo kakvim načinom liječenja, opisom ili govorom, sve što se može nazvati liječenjem: sa svojim pincetima očni ljekar, sa svojim kremama ranar, sa svojom britvom berberin, sa svojom lancetom puštač krvi, sa svojim skalpelom

hadžam, sa svojim langetama, gipsom i zavojima ortoped, sa svojim željezom i vatrom kauterizator, sa svojim klistirom internista; riječ "liječnik" sve ovo spomenuto obuhvata, a posebne specijalnosti i nazivi zavise od običaj dotičnog naroda."1
Kaže Imam Šafija: "Hadžam nije odgovoran ako usavrši svoje zanimanje."2
Zaključuje se iz spomenutog da iskusni ljekari koji sa dozvolom samih pacijenata vrše određene vrste liječenja nisu odgovorni za posljedice a ni za smrt, ukoliko bi se nešto takvo dogodilo. Međutim, ako bi se smrt dogodila na rukama laika i početnika takav bi bio odgovoran i podleže kaznama dunjaluka i ahireta. U današnje vrijeme se dešava mnogo ovakvih stvari, npr., koliko smo puta čuli da su se sijamski blizanci opredijelili na operaciju. Od pacijenata se također traži pristanak kada se želi amputirati neki dio tijela ili sl. Prije svake operacije pacijenti se moraju potpisati i dati svoj izun, jer u mnogim slučajevima operacija ne uspije i pacijent podlegne, međutim, nikada nismo čuli da su hirurzi optuženi, privedeni ili kažnjeni zbog toga. Isto tako i hadžamu se može dogoditi da mu neko podlegne (iako takav slučaj nije poznat) u toku ili poslije hidžame, te s te strane neće biti odgovoran za te posljedice. Naravno, ukoliko je hadžam iskusan, zna kako će postupiti sa pacijentima opasnijih bolesti (kao hemofilija, dijabetes...). Iz tog razloga savjetujem početnike da se ne upuštaju u liječenje takvih pacijenata. Molim Allaha, dželle dželaluhu, da nas uputi na najbolje.

1 Ibn Madže br. 3466 hadis je dobar.
1 „Fejdu-l-Kadir“ 6/131
2 „Kitabu-l-Umm“ 6/172

8) HIDŽAMA ZA ŽENE Da li je dozvoljeno muškarcu da gleda u stidna mjesta žene i obratno? Kada bih nekoga upitao da li je dozvoljeno da stranac gleda u lice žene ili žena u lice muškarca koji joj nije mahrem, dobio bih različite odgovore. Danas je više žena otkriveno nego što pokriva svoje lice. Isto tako više je onih koje ne pokrivaju svoju kosu nego onih koje je pokrivaju, a možemo slobodno reći daje danas puno više onih koje su gole ili polugole nego onih koje to nisu. Međutim, naša tema nije da govorimo o pokrivanju lica niti drugim propisima, nego i ovdje želimo da

govorimo o onim stvarima koje se tiču samog hadžama. Oni koji su na stavu da ne treba svoju ženu, majku ili kćerku od nekoga skrivati i da nema potrebe za nikabima ili mahramama, da li bi dozvolili da im neko od stranaca, kao liječnik, razgoliti njegovu štićenicu pa joj pregleda grudi, slabine, stomak itd., ili bi prvo pokušao da pronađe nekog ženskog doktora ili specijalistu? Mi ovdje ne govorimo o onima koje to ne interesuje, nego ovo poglavlje govori o šerijatskim propisima, a također i ova tema potpada pod šerijatski zakonik. Zna se dogoditi daje ženama potreban lijek pa ga potraže u hidžami. Ako nema žene hadžama postavlja se pitanje da li je hadžamu dozvoljeno da ženama radi hidžamu pri čemu ova mora otkriti svoja stidna mjesta. Ovdje se ne radi da samo otkrije svoje stidno mjesto, nego je čak mora dodirivati, masirati, okretati itd., pa zbog toga potrebno je da se o tome donese valjan odgovor.

Mnogi su govorili na ovu na ovu temu a mi ćemo izdvojiti sljedeće:

- Bilježi Buharija od Rebije bint Muavvez ibn Afra da je rekla: "Bile smo sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj od bitaka, pa smo donosile vodu borcima i hizmetili im, nosile smo ranjene i ubijene u Medinu."1 1 El- Buhari, br.5679

Kaže Ibn Hadžer komentarišući ovaj hadis: "Spomenuti hadis se također navodi i sa drugim izrazom 'liječile smo ranjenike, a nosile ubijene', a da muškarac liječi ženu razumije se analogijom..., a sam propis ove mes'ele je daje dozvoljeno muškarcu (koji nije mahrem) da liječi (žene) u velikoj potrebi, a gledanje, dodirivanja rukom itd., zavisi od situacije i potrebe.1

Bilježi Ibn Ebi Šejbe od Katade daje rekao: „Pitao sam Džabira ibn Zejda: 'Ako žena slomi nadkoljenicu ili ruku da li da joj ja stavim gips?' Odgovori: 'Da.' Prenosi se od Ebi Husejma El-Mekijja, od Ata' da je rekao za ženu kojoj se desi neki lom: 'Nema smetnje da joj postavi zavoje (gips) muškarac.'"2

Spominje Ibn Muflih el-Hanbeli od El-Kadija da je rekao: "Dozvoljeno je ljekaru da gleda u stidno mjesto žene kada za to ima potrebe, to se prenosi u rivajetu Mervezija, Harba i Esrema. Također je dozvoljeno da i žena i muškarac gledaju u stidno mjesto muškarca kada za to ima potrebe, a to se prenosi u rivajetu Harba i Mervezija.3

Na ove stavove uleme nemamo šta posebno reći, osim upozoriti svakog hadžama koji se upusti u liječenje žena da bude oprezan, neka zatvori sva vrata šejtanu i neka ne dozvoli nijednoj ženi ulazak kod sebe bez njenog staratelja. Ako se radi o udatoj ženi neka obavezno sa njom bude njen muž, sa neudatom njen otac ili brat, ili u najmanju ruku da se dobije izun od istih i neka se nađe sa tobom tvoja žena, sestra itd., ali ni u kom slučaju ne osamljivati se sa pacijentkinjom. Uvijek mora neko biti treći sa vama. Zna se dogoditi da ženu ili djevojku ne boli ništa pa kao takva dođe sa svojim šejtanom da ti zagorca život. Isto tako zna se dogoditi (ne često) da pacijent padne u nesvijest, pa umjesto da samo radiš hidžamu moraš da je otkrivaš, posipaš vodom, prevrćeš, a sve to će moći uraditi njen staratelj ili koje već sa vama. Još mnogo toga se može spomenuti kao dobar razlog da se nikako ne treba upuštati u te vode, nego treba podučavati žene da rade hidžamu te s te strane zatvoriti sva vrata onim ženama koje žele da rade hidžamu kod hadžama.

1 "Fethul-l-Bari" 10/111
2 „El-Musannef" 5/476
3 „El-Adabuš-Šer* ijje" 2/429

9) NIJJET HADŽAMA I MUHTEDŽIMA

Pod nijjetom se podrazumijeva više stvari: da li je potrebno zanijjetiti ozdravljenje; da li hadžam i muhtedžim trebaju da budu muslimani i dobri vjernici da bi se dogodilo ozdravljenje ili može da bude jedan od njih veliki grešnik ili nevjernik; da li je potreban tevekkul -oslanjanje na Allaha, dželle dželaluhu; da li rukjom može liječiti musliman nevjernika, ili nevjernik muslimana (neki su pokušali da negiraju jedno, a drugi drugo)?

Ako nijjet bude ispravan i oslanjanje na Allaha, dželle dželaluhu, potpuno, nema sumnje da će korist biti veća. Međutim, ako jedan od njih dvojice bude grešnik ili nevjernik, da li znaju zanijjetiti i osloniti se na Allaha, dželle dželaluhu, da li će biti koristi, da li je to uopšte i dozvoljeno?

U praksi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imamo i jedan i drugi primjer. Što se tiče same rukje (liječenje Allahovim govorom i dovama), ona je bila poznata kod prijašnjih sljedbenika knjige i poslanika, i kod Arapa prije islama, i kao takva, ako bude čista od

širka, dozvoljeno je liječiti sa njom, a o tome nam govore slijedeći hadisi:

1- Bilježi Buharija od Ibn Abbasa da je rekao: „Tražio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaštitu za Hasana i Husejna pa je rekao: 'Zaista je vaš praotac (Ibrahim, a.s.) tražio ovom dovom zaštitu za Ismaila i Ishaka: 'Zaštitu Allahovu molim pomoću Allahovih savršenih riječi od svakog šejtana, zlosutnje i od svakog urokljivog oka.'"[1] 1 El-Buhari, br. 3371

2- Bilježi Muslim od Ibn Abbasa navodeći priču o Dimadu koji je primio islam, a bio je od onih koji su učili rukje u džahilijjetu, daje jednom prilikom došao u Mekku - a bio je čuo je od maloumnika iz Mekke da je Muhammed lud - i susrevši Poslanika reče: „Muhammede, ja ludilo rukjom liječim, Allah preko mene liječi koga hoće, hoćeš li da i tebi rukju proučim? (...)"

3- Bilježi imam Malik od Amre bint Abdurrahman daje Ebu Bekr, radijallahu anhu, ušao kod Aiše, radijallahu anha, a bila je bolesna, i zatekao je jednu Jevrejku kako joj uči rukju, pa je rekao: "Uči rukju iz Allahove Knjige."[2]

4- Bilježi Muslim od Avf ibn Malika el-Ešdže'ija daje rekao: „Prije islama rukje smo učili pa smo rekli: Allahov Poslanice, šta misliš o tome7' Rekao je: 'Izložite mi svoje rukje, dozvoljena je svaka rukja u kojoj nema širka.'"[3]

5- Bilježi Buharija od Ebi Seida da je jedna grupa ashaba krenula na put, sve dok nisu stigli do jednog arapskog plemena i zatražili od njih da ih ugoste, a oni to oni odbiše. Poglavicu tog plemena ujeo je ortovni gmizavac, pokušali su da ga liječe sa svim što su imali, ali mu ništa nije koristilo. Jedan od njih reče: „Kada biste otišli do one grupe koja je kod vas na proputovanju možda kod njih nađete što će mu koristiti." Pripadnici plemena su došli do njih pa im rekoše: „Našeg poglavicu je ujeo otrovni gmizavac, sve smo probali ali mu ništa nije koristilo, da li vi imate nešto?" Jedan od njih je odgovorio: „Imamo. Tako mi Allaha ja znam liječiti rukjom, ali zaklinjem se Allahom, mi smo od vas tražili da nas ugostite a vi ste odbili, ja neću učiti rukju sve dok nam ne platite!" Obećali su im dati nekoliko ovaca a zatim su otišli i učač rukje je učio Fatihu i pijuckao u ranu. Poglavica je ozdravio, ustao je i hitro otišao kao daje iz okova pušten ..."

Kaže šejh Muhammed ibn Abdurrahman el-Umejr odgovarajući na slično pitanje: "Ne smatra se opravdanje vjere nevjernika ako se od njega zatraži da nam prouči rukju, a svakako da nismo zadovoljni njegovom vjerom, koja je derogorana, ali rukja je uistinu sebeb - uzrok u otklanjanju bolesti i zaštite od zla, i to je vrsta lijeka. Vjeru rakija - onog koji uči rukju, i kojem se uči ne treba vezati za samu korist rukje; svaka rukja je ispravna ako ne sadrži u sebi širk, kao što je spomenuto u hadisu, bila od bogobojaznog ili grešnika, bila od muslimana ili nevjernika, jer je lijek i ozdravljenje od Allaha, dželle dželaluhu, Jednog, Jedinog. To se primjećuje iz spomenutih hadisa u kojima nalazimo daje rukja bila poznata prije islama kod Arapa kao i kod Kršćana i Jevreja. A u hadisu Ebu Bekra, kada je rekao "Uči rukju iz Allahove Knjige", znači: ono što je iz Tevrata, a neki kažu: ono što se podudara sa Kur'anom. I vidimo da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio rukje ako u sebi ne sadrže širk."2
Iz spomenutog se da zaključiti da nije problem učiti rukje, niti je problem da to čini musliman nevjerniku niti obratno, a ovo sam naveo zato što je hidžama usko vezana sa rukjom jer je i ona od božanskih lijekova koje je naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primio putem objave, to s jedne strane, a s druge, mnogi koji liječe rukjom koriste hidžamu kao pomoćno sredstvo, a također neki hadžami uče rukju tokom hidžame.
Također, ono što je usko vezano za hidžamu i rukju jeste da Dolesnik treba da shvati da je i rukja i hidžama samo uzrok i da sama po sebi ne može koristiti, i treba znati da izliječenje biva samo sa Allahovom odredbom, te s te strane liječenje rukjom i hidžamom neće se smatrati pokuđenim i štetnim uz oslanjanje na Allaha, dželle dželaluhu. Koliko ovo budemo shvatili, toliki će učinak i djelotvornost biti od lijeka, a Allah, dželle dželaluhu, najbolje zna.

1 Muslim, br. 2008
2“Muvette“ br.673, hadis je vjerodostojan.
3 Muslim, br.5372
1 El-Buhari, br. 5749
2 Skraćeni prijevod, izvor: islamtoday.net,02.08.1424.h.g.

NAPOMENA

U ovoj napomeni upozorit ćemo na opasnost u kojoj su se našli neki od muslimana, pa ako to bude kod njih sa čvrstim vjerovanjem, tj. ubjeđenjem, onda će ih to njihovo djelo izvesti iz islama i završit će u Džehennemu i nikada neće iz njega izaći. Naime o čemu se radi? Neki muslimani poriču ovo o čemu smo govorili i pisali i smatraju lažnim ono sa čim je došao naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ovu stvar ulema je podijelila na šest dijelova:

1) smatrati lažnim Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem
2) smatrati lažnim nešto od onoga sa čim je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem
3) mrziti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem
4) mrziti nešto od onoga sa čim je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem
5) radovati se slabljenju Allahove, dželle dželaluhu, vjere
6) mrziti napredovanje Allahove, dželle dželaluhu, vjere

Pa ako se nađe kod muslimana ovih šest stvari ili neka od njih, on prestaje biti musliman i bit će u najvećim dubinama Džehennama i nikada neće iz njega izaći. Molimo Allaha, dželle dželaluhu, da nas sačuva ovih stvari i uputi nas na Pravi put, put istine - put islama i da bude zadovoljan sa nama i sa našim djelima i molimo Ga da nam oprosti, zaista je On Milostiv i Samilostan. Neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu i sve njegove ashabe.

O autoru

Bilal (Agan) Dervišić je rođen 1968. godine. Osnovnu školu završio je u Jajcu, a nakon završetka osnovne škole odlazi u Beograd gdje završava građevinsku tehničku školu. Služio je armiju u Jugoslovenskoj ratnoj mornarici u Kumboru gdje je bio postavljen za glavnog kormirala na ratnom brodu.

Godine 1991. odlazi u Zagreb gdje boravi sve do ramazana 1992. i sa svojim bratom bio je jedan od prvih članova 101. bosanskobrodske brigade. U toku agresije na BiH bio je pripadnik jedinica u Jajcu, Karauli, 7. muslimanske brigade i odreda "El-Mudžahidin". U toku

rata ranjen je nekoliko puta a jednom teže. Iz rata je izašao kao poručnik i dobitnik je najvećeg ratnog priznanja "Zlatni ljiljan". Godine 1998. odlazi u Rijad (S. Arabija) gdje se upisuje na Fakultet "Usuli-d-din" kojeg je 2006. uspješno, kao najbolji student na fakultetu, završio odličnim rezultatom.
Tokom svog boravka u Rij adu počinje se zanimati sa medicinom općenito, a medicinom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, posebno; kao liječenje Kur'anom i hidžamom. Uveliko se usavršio liječenjem hidžamom gdje je kao takav liječio ovom metodom punih osam godina.

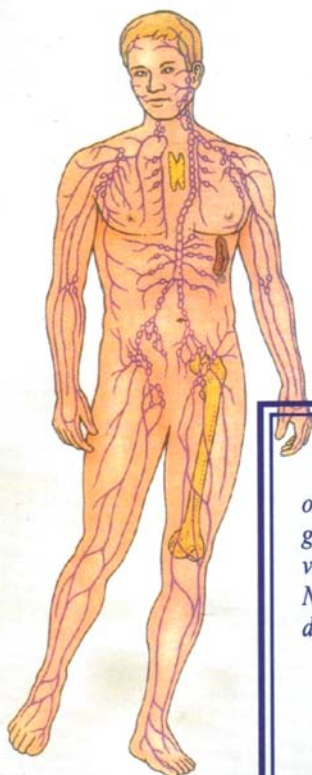
KORIŠTENA LITERATURA:

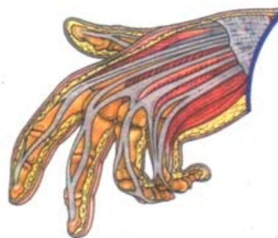
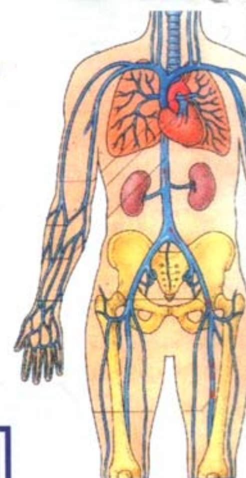
A) Literatura o hidžami:
1. Tahkiku-l-kelami fi-htidžamis-savvam (Furejh b Salih el-Behlal)
2. El-hidžama (Šihab el-Bedri Jasin)
3. El-hidžametu sunnetu nebevijje ve mu'džizetu tibijje (Šihab el-Bedri Jasin)
4. Et-tedavi bi-I-hidžameti bejnet-tibi veš-šer'i (Alijj b Abdul-Aziz Musa)
5. Mu'džizatiš-šifa bil-hidžameti ve kasati-I-heva (Ejmen el-Husejni)
6. El-tiakaiku-l-ilmijjetu veš-šer'ijje fit-tibbi-l-hidžameti, ve kejfljjetu te'siriha fi iladži-l-emrad (Muhammed Allami ve Suzan Atif)
7. Tav'ku-l-himajeti fit-tedavi bil-hidžama (Ahmed b. Muhammed es-Sekendri)
8. El-hidžametu ahkamuha ve fevaiduha (Ibrahim el-Hazimi, 1419.h)
9. El-hidžametu ahkamuha ve fevaiduha (Ibrahim el-Hazimi, 1426.h)
10. Fima verede an šefi'i-l-halki jevme-l-kijameti ennehu ihtedžeme ve emere bil-hidžama (Imam Šihabud-din Ahmed el-Kennani el-Busejri)
11. Iblagu-l-fehhameti bi fevaidi-l-hidžama (Ebu Abdi-l-Bari b. Ahmed el-Džezairi)
12. Menhedžus-selameti fima verede fi-l-hidžama (Muhammed Musa Ali Nasr)
13. Et-tedavi bi-l-hidžama (Rijad Edžved)

14. El-hidžametu fi-l-fikhi ve-l-hadis (Veddah Medždud-din el-Hatib)
15. El-hidžama (Lemja bint Abdu-l-Aziz b. Talib)
16. El-hukumetu-l-akiletu ves'tidžabetiha li-l-eafšabi ve-ı-hidžama (Ebu Hafs Alauddin)
17. Idžabetu-l-fehhameti fi kulli ma suile ani-l-hidžama (Ebu Hafs Alauddin)
18. Mu'džizetuš-šifai bi-l-hidžameti ve-l-fasd (Amr Džumua)
19. Alidž nefseke bi-l-hidžameti ve-l-fasd (Halid Džad)
20. El-iladžu bi-l-hidžameti ve kasati-l-heva (Muhammed Ahmed Isa)
21. El-hidžametu ve mu'džizetuš-šifai. ve eltefu-l-agzije (Rizk Abdul-Aziz)
22. Ed-devau-l-adžib (Abdul-Kadir Jahja ed-Dirani)
23. El-hidžama (Subhi Sulejman)
24. Tubbu-l-hidžama (Gassan Džafer)
25. Mu'džizatuš-šifai bil-hidžameti, kadimen ve hadisen (Alau Husni)
26. Et-tedavi bi-l-hidžameti fit-tibbi veš-šeriati (Ahmed Ived)
27. El-hidzametu šifaun li kulli dain (Muhammed Serad en-Nasiri)
28. El-džamiu li ahkami-l-hidžama (Ahmed Džad Rizk Abdul-Aziz)
29. El-hidžametu, ve endžehut-turuki li-l-iladži bi-l-ea'šab
(Emel Jasin)
B) Literatura iz hadisa:
1. Sahihul-Buhari, Sahihul-Muslim, Sunen-Tirmizi, Sunen-Nesai, Sunen-Ebi Davud, Sunen-Ibn Madže, (svih šest zbirki nalazi se u jednom velikom tomu - Darus-selam, Rijad
1421.h.g.)
2. Kutubus-suneni-l-erbea, šejh Nasiruddin Albani (Mektebetum-mearif, 1417.h.g.)
3. Musned imam Ahmed (jedan veliki tom) Bejtu-l-efkarid-duvelijje, 2004.g, Lubnan
4. Muvette imam Malik, El-mektebetu-l-asrijje, 1424.h.g., Bejrut
5. Sunen Đarimi (putem kompjuterskog programa "El-mektebetuš-šamile")
6. Musned Ebi Ja'la (putem kompjuterskog programa "El-mektebetuš-šamile")

7. Fethu-l-Bari, Ibn Hadžer, Dam-l-kutubi-l-ilmijje, 1424.h.g.
8. Šerhu sahihi Muslim, imam En-Nevevi, Daru-l-marife, 1423.h.g.
9. Tuhfetu-l-ahvezi šerhu sunen Tirmizi, Muhammed Mubarekfuri, Daru-l-kutubi-l-ilmijje, 1426.h.g
10. Avnu-l-ma'bud šerh sunen Ebi Davud, Muhammed Abadi, Daru ihjait-turasi-l-arabi, 1421.h.g
11. Zehrur-rubba ale-l-mudžteba šerhu sunen Nesai, Dželaluddin es-Sujuti, Daru-l-marife, 1422.h.g.
12. Šerhu sunen Ibn Madže, Muhammed es-Sindi, Daru-l-marife, 1422.h.g.
13. Subulus-selam, Muhammed es-San'ani, Daru-l-asime, 1422.h.g.
14. Silsiletu-l-ehadisid-daife, šejh Nasiruddin Albani (kompletna zbirka, 20 tomova)
15. Silsiletu-l-ehadisis-sahiha, šejh Nasiruddin Albani (poredak po poglavljima, 1 tom)
16. EI-Džamius-sagir. imam Dželaluddin es-Sujuti, Mektebetu Nezar Mustafa, 1419.h.g.
17. Džamiu-lusul fi ehadisir-resul, Ibnu-l-Esir, Dani-l-fikr, 1403.h.g
18. Daiful-džami's-sagir, šejh Nasiruddin Albani, El-mektebetu-1-islami, 1410.h.g
19. El-mu'džemu-l-mufehres lielfazi-l-hadisin-nebevi, Lefif Musterik, Mektebetu Brejl London, 1936.g
20. Mevsuatu atrafi-I-hadisin-nebevijjiš-šerif, Muhamed Es-Seid Zaglul, Dana-l-kutubi-l-ilmijje
21. Takribut-tehzib, Ibn Hadžer, Darur-rušd, 1418.h.g.
22. Tehzibut-tehzib, Ibn Hadžer, Daru-l-marife, 1417h.g.
23. Kitabu-l-džerhi vet-ta'dil, Ibn Ebi Hatim, Matbea-1-osmanijje, Indija 1372.h.g.
24. El-kamilu fi duafair-ridžal, Ibn Adijj Džordžani, (putem kompjuterskog programa "El-mektebetu-l-šamile")
25. Fejdu-Ikadir šerhu-l-džami's-sagir, el-Mennavi, (putem kompjuterskog programa "El-mektebetu-l-šamile")
C) Literatura iz fikha:
1. El-mugni, Ibn Kudame el-Makdisi, Vizaretu-l-evkaf, Rijad, 1417.h.g.
2. Bedaius-senai', Alauddin el-Kasani, Daru-l-kutubi-l-ilmijje, 1418.h.g.

3. Kitabu-l-medžmu'a, imam Nevevi, Daru ihjait-turasi-l-arabi, 1422.h.g.
4 El-fikhu ale-l-mezahibi-i-erbea, Abdurrahman el-Džezairi, El-mektebetu-l-asrije, 1423.h.g.
5. Fikhus-sunne, šejh Sejjid Sabik, Darul-l-muejjid, 1422.h.g.
6. El-Muhalla, Muhammed ibn Hazm, Daru ihjait-turasi-l-arabi, 1418.h.g
D) Druge knjige:
1. Zadu-l-me'ad, Ibn Kajjim el-Dževzijje, Muesesetur-risale, 1422.h.g.
2. Tefsiru-l-Kurtubi, Daru-l-kitabi-l-arabi, 1423.h.g.
3. Tefsirut-Taberi, Darus-selam, 1425.h.g.
4. Tefsiru Ibn Kesir, Daru-l-kitabi-l-arabi, 1424.h.g.
5. Siretun-nebevijje, Ibn Hišam, Daru-l-kitabi-l-arabi, 1424.h.g.
6. Fadlu mai Zemzem, Said Bekdaš, Daru-l-bešairi-l-islamijje, 1420.h.g.
7. Medžmu'u-l-fetava, Ibn Tejmijje, Vizaretuš-šuuni-l-islamijje, Rijad, 1416.h.g.
8. El-kanunu fit-tibb, Ibn Sina, Daru-l-kitabi-l-ilmijje, 1420.h.g.
9. Lisanu-l-areb, (putem kompjuterskog programa "El-mektebetuš-šamile")
10. Medželletu-l-usre, Ševval, 1421.h.g.
11. Medželletus-sihati-I-arebijje, Redžeb, 1425.h.g.
E) Korištena literatura na bosanskom jeziku:
1. Ključevi spasa, liječenje šejtanskog dodira, (Ahmed al-Wakil Abdur-Rezzak)
2. Abdest i alternativna medicina, (Madžida Amir)
3. Liječi se Kur'anom, (Ebul-Fida Muhammed Izzet Muhammed Arif)
4. Hamajlije, talismani i rukje, (Elvedin Rašid Huseinbašić)
5. Urf, (dr. Muharem Štulanović)
6. Liječenje Kur'anom, medom i ljekovitim biljem, (Madžid Matar)
7. Porodica i zdravlje, (iz novina "Dnevni avaz" od 2004-2008.g.)
8. Prirodno liječenje bolesti i tegoba, (prijevod sa engleskog Ljiljana S. i Divina M.)
9. Zdravlje iz Božije ljekarne, (Maria Treben)

Knjiga prof. Bilala Dervišića predstavlja interesantno iskustvo osobe koja je prakticirala raditi hidžamu. Knjiga je, u kontekstu gore navedenoga, značajno historijsko svjedočanstvo o jednom vremenu i periodu reafirmacije ove tradicionalne metode liječenja. Nadalje je na medicinskim radnicima, učenjacima i stručnjacima da nastave njenu reafirmaciju.

Specijalista neurohirurg, glavni i odgovorni ljekar Rijaseta islamske zajednice BiH pri ljekarskoj ekipi u pratnji hadžija iz Bosne i Hercegovine, demobilisani kapetan Armije BiH

Dr. Merim Omerhodžić

Djelo koje je pred vama Hidžama - najbolji lijek, autora profesora islamskih nauka Bilala Dervišića, predstavlja relevantan korak u oživljavanju Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta općenito, a Poslaničke medicine posebno.

Po svojoj obimnosti, detaljnosti i stručnosti djelo predstavlja najozbiljniji pristup ovoj temi. Pored brojnih odlika, djelo Hidžama - najbolji lijek odlikuje se svojom decidnom argumentacijom i izvornošću, što znatno povećava vrijednost naučne studije. Iskreno se nadam da će ova knjiga zbog svojih nezamjenjivih kvaliteta naići na izuzetno lijep prijem kod čitalaca.

Mr. Safet Kuduzović

ISBN 978-9958-890-56-7

